Leto LXXI, št. 257

Preis - cena L 1

Uredništvo - uprava: Ljubljana, Kopitarjeva 6. Telefon 4001 - 4004

Mesečna naročnina 18 lir, za inozemstvo 31·50 lir.

Ček. rač.: Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate

SLOVENEC

Naročite se čimprej na »SLOVENČEV KOLEDAR« da ne boste ostali brez njega!

NOVEMBER 1943

12

PETEK

Schwere Abwehrkämpfe im Gebiet von Kiew

Sowjetische Durchbruchsversuche nordwestlich Tschernigow Im Abschnitt eines Korps 186 Sowjetpanzer vernichtet - 31 weitere bewegungsunfähig geschossen - Kavallerieverbände zusammengeschossen - Erbittertes Ringen in Süditalien Zwei Höhenstellungen zurückerobert

Aus dem Führerhauptquartier, 11. November. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Erneute Angriffe der Sowjets nordwestlich Kertsch wurden bis auf einen örtlichen Einbruch abgeschlagen.

Bei Perekop und nördlich Kriwoi Rog griffen die Sowjets mehrere Male erfolglos an. Von der übrigen südlichen Ostfront werden keine grösseren Kampfhandlungen gemeldet.

Im Kampfgebiet von Kiew setzen die Bolschewisten ihre Angriffe mit weit überlegenen Kräften fort. Während westlich der Stadt unsere Truppen in schweren Abwehrkämpfen mit dem weiter vorstossenden Feind stehen, brachen im Raum südwestlich Kiew die Angriffe unter besonders schweren Verlusten zusammen. Eigene Gegenangriffe gewannen hier trotz heftigen Widerstandes der Sowjets und schlechter Wegeverhältnisse an Boden.

Nordwestlich Tschernigow versuchte der Feind, durch massierte, von starker Artillerie und mehreren Panzerkorps unterstützte Angriffe auf schmalem Raum einen Durchbruch zu erzielen. Die harten und erbitterten Kämpfe gingen auch während der Dunkelheit weiter. Allein im Abschnitt eines Korps wurden dort 186 Sowjetpanzer vernichtet und 31 weiter bewegungsunfähig geschossen. Kavallerieverbände, die zur Attacke gegen unsere Stellungen ansetzten, wurden zusammengeschossen.

Auch nordwestlich Smolensk kam es gestern zu schweren Kämpfe mit frisch herangeführten sowjetischen Reserven, die noch andauern.

Im Raum von Newel versuchte der Feind vergeblich unsere Abriegelungsfronten in der Tiefe des Einbruchsraumes einzudrücken.

Eigene Gegenangriffe südlich der Stadt hatten nach schweren und wechselvollen Kämpfen Erfolg.

In Süditalien hält das Ringen um die Höhenstellungen westlich des Volturno gegen die immer von neuem anstürmenden starken nordamerikanischen Kräfte an. In erbitterten Nahkämpfen wurden zwei verlorengegangene Höhen unter schweren blutigen Verlusten für den Feind zurückerobert.

An den übrigen Frontabschnitten kam es nur zu Vorpostenkämpfen.

Über dem Mittelmeerraum und den besetzten Westgebieten wurden gestern fünfzehn feindliche Flugzeuge und über dem Atlantik ein britisches Grossflugboot abgeschossen.

Küstenbewachungsfahrzeuge der Kriegsmarine versenkten in den Morgenstunden des 10. November nördlich Ijmuiden ein britisches Snellboot.

Težki obrambni boji pri Kijevu

Poskusi sovjetskih prodorov severozapadno od Černigova Na odseku nekega armadnega zbora uničenih 186 sovjetskih oklepnikov - 31 nadaljnjih onesposobljenih - Zbiti oddelki konjenice - Hude borbe v južni Italiji - Dve višini osvojeni

Führerjev glavni stan, 11. nov. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

Ponovni napadi Sovjetov severozahodno od Kerča so bili razen krajevnega vdora vsi odbiti.

Pri Perekopu in severno od Krivega Roga so Sovjeti večkrat in brezuspešno napadli. Z ostalega južnega vzhodnega bojišča ne poročajo o nikakih večjih bojih.

Na bojišču pri Kijevu nadaljujejo boljševiki z daleko premočnimi silami svoje napade. Medtem ko so naše čete zahodno od mesta v težkih bojih z dalje napredujočim sovražnikom, so na področju jugozahodno od Kijeva propadli napadi s posebno hudimi izgubami. Naši protinapadi so tu navzlic srditemu sovjetskemu odporu in s slabim stanjem cest uspeli.

Severozahodno od Černigova je skušal sovražnik z napadi, strnjenimi na ozkem prostoru in podprtimi z močnim topništvom in večjim številom oklepnih zborov, doseči prodor. Hudi in ogorčeni boji so se nadaljevali tudi med mrakom. Zgolj na odseku enega zbora je bilo tam uničenih 186 sovjetskih oklepnikov, 31 pa jih je bilo onesposobljenih za gibanje. Oddelki konjenice, ki so posegli v napad proti našim položajem, so bili uničeni.

Tudi severozahodno od Smolenska je prišlo včeraj do težkih bojev s sveže dovedenimi sovjetskimi rezervami. Ti boji še trajajo.

Na področju pri Nevelu je skušal sovražnik zaman stisniti naše zaporne črte v globini vdornega področja.

Lastni protinapadi so južno od mesta po težkih in izpremembe polnih bojih imeli uspeh.

V južni Italiji traja še vedno borba za višinske postojanke zahodno od Volturna proti vedno znova napadajočim severnoameriškim silam. V ogorčenih bojih z bližine smo si zopet osvojili dve izgubljeni višini s hudimi krvavimi izgubami za sovražnika.

Na ostalih odsekih je prišlo zgolj do bojev med sprednjimi stražami.

Nad Sredozemljem in nad zasedenimi zahodnimi ozemlji smo včeraj sestrelili 15 sovražnih letal, nad Atlantikom pa eno angleško veliko zračno ladjo.

Obalne stražne ladje vojne mornarice so potopile v jutranjih urah dne 10. novembra severno od Ijmuidena en angleški hitri čoln.

Boji v južni Italiji

Berlin, 11. novembra DNB. Na zahodnem odseku južnoitalijanskega bojišča so se v torek vkljub močnemu dežju in snegu, ki je divjal v višinah nad 1000 m, nadaljevali boji z nezmanjšano silovitostjo. Sovražnik, ki je prodiral na področju pri Mignanu vzdolž Vie Casiline, se je hotel polastiti neke višine, za katero so se že dan prej bili hudi boji. Naši grenadirji pa so ga odbili in vrgli nazaj. Pri tem je bilo ujetih mnogo sovražnih vojakov.

Nadaljnji brezuspešni severnoameriški napadi so bili usmerjeni proti gorskemu sedlu zapadno od Venafra, ki so ga držale nemške čete in pa proti bolj vzhodno ležečim višinskim položajem pri Poccilliju. Po izjalovitvi teh sunkov je zbral sovražnik vse svoje sile ter skušal prodreti na sever vzdolž doline reke Volturna. V zelo težkih bojih so naši grenadirji odbili tudi te napade.

Na vzhodnem odseku južnoitalijanskega bojišča so bili le manjši boji. Našemu topništvu je uspelo izslediti izhodiščne položaje britanskih tankov ter jih obsuti z učinkovitim ognjem.

Iluzije, zgolj iluzije...

Stockholm, 11. nov. DNB. V Londonu in v Washingtonu kar ne morejo skriti svojega razočaranja, ker se Nemčija ni zrušila ob »predvidenem roku«, namreč 9. novembra. Način pisanja angleškega in ameriškega tiska se je v zadnjih dneh zelo spremenil. Dočim so še nedavno plavali v iluzijah o hitrem koncu vojne brez težjih angleških žrtev in izgub, sedaj ugotavljajo obupano, da bo »najhujše šele prišlo«.

Z zgodnjim koncem vojaških nastopov še v letu 1943. so računali predvsem finančni in gospodarski krogi na podlagi dozdevno »zanesljivih« informacij. Padec tečajev na ameriških borzah je prvi zunanji znak, da so se zbudili iz teh utvar. V Londonu so sicer v splošnem že nekaj tednov računali s počasnim napredkom bojev v Italiji, bili pa so prepričani, da bodo Sovjeti izvojevali odločilno zmago.

Iz zadnjih komentarjev britanskega vojnega strokovnjaka Liddella Harta v londonskem »Daily Mailu« jasno izhaja, kaka so bila ta pričakovanja. Liddell Hart pravi, da so upali na obkolitev močnejših nemških sil na jugu vzhodnega bojišča ter na približno milijon nemških ujetnikov. Liddell Herd odkrito priznava, da so v Londonu zaradi izidov sovjetskih vojaških operacij v Doneški kotlini zelo razočarani.

V Indiji pomrlo dva milijona ljudi od lakote

Madrid, 11. XI. DNB. Dopisnik »Manchester Guardiana« javlja 9. novembra, da neuradno cenijo število žrtev lakote od pričetka prehranjevalne krize v Bengaliji na dva milijona ljudi. V vznemirjujoči meri narašča tudi število samomorov, kot to poroča kalkutski list »Statesman«. V več sto okrajih divja tudi kolera. Samo v Maldi so našteli v enem tednu 516 mrtvecev, ki so podlegli tej strašni bolezni. Zatiranje epidemij je zaradi tega zelo težko, ker primanjkuje zdravnikom zdravil, da ne govorimo o pomanjkanju serumov za množično cepljenje. Dopisnik »Daily Telegrapha« poroča o naraščanju ropanja in tatvin v vzhodni Indiji. Ob pričetku lakote se vedno bolj množe zločinstva raznih tolp. Prevozi življenjskih potrebščin predvsem v vzhodno Bengalijo, ki se vrše večinoma po vodi, so v stalni nevarnosti pred roparji. Zaradi boljše obrambe pred njimi so morali združiti posamezne čolne v pravcate rečne spremljave.

—II—

Milijon Italijanov

Ženeva, 10. nov. DNB. »New York Herald Tribune« poroča, da bo poslanih iz južne Italije v Zedinjene ameriške države en milijon Italijanov. Italijanski delavci bodo vkrcani na tovorne parnike in izkrcani v raznih lukah ameriške vzhodne obale. Stanovanje, hrana in plača delavcev bo urejena po načelih o postopanju z vojnimi ujetniki.

Ta objava je seveda izzvala med južnoitalijanskim prebivalstvom veliko razburjenje. Delavci se posebno razburjajo zaradi prevoza po morju, ker bodo izpostavljeni napadom nemških podmornic in bojnih letal.

Usoda izdajalcev

Stockholm, 10. nov. DNB. Kakor poroča Reuter, je objavil v sredo državni minister R. Law v angleški spodnji zbornici, da so »naprosili« Badoglievo vlado, naj odstavi »šefa generalnega štaba« generala Roatto.

Roatti, ki predstavlja eno izmed najbolj zopernih figur Badoglijeve klike, ni torej prav nič pomagalo, da je še pred nekaj tedni brez sramu izjavil, da »kar gori od želje, boriti se proti Nemcem«. Tudi ta poskus, da bi se prikupil Angloamerikancem, ni mogel preprečiti, da ga ne bi postavili pred vrata, čim je storil svojo dolžnost kot izdajalec nad italijanskim narodom in nad nemškim zaveznikom.

Leros znova bombardiran

Berlin, 11. nov. DNB. Nemška bojna letala so v torek znova bombardirala pristaniške naprave in topovske položaje sovražnega otoškega oporišča Lerosa. Polni bombni zadetki so povzročili na ciljih velika razdejanja.

Nad Egejskim morjem so sestrelili nemški hidroplani vrste »Arado 196« v letalskih bojih s sovražnimi bojnimi in torpednimi letali, ki so skušala napasti neko nemško ladijsko spremljavo, 1 letalo vrste »Beaufighter«.

Čete na Kreti so v torek s pehotnim orožjem obstreljevala neko v nizkem poletu leteče lovsko letalo »Hurrican«, ter so ga tako težko poškodovale, da se je zrušilo.

»S šampanjcem in vodko«

Stockholm, 11. nov. DNB. S šampanjcem in vodko so slavili v londonskem sovjetskem poslaništvu, kot poroča list »Daily Mail«, 26. obletnico boljševiške revolucije.

Sofija, 11. nov. DNB. Bolgarski regenti so sprejeli ministrskega predsednika Dobri Božilova in zunanjega ministra Šišmanova, ki sta jima poročala.

Kratka poročila

Madrid, 11. nov. DNB. V Navi na železniški progi Salerno-Napoli, je prišlo do težkih spopadov z ameriško vojaško policijo, ko je hotela večstoglava lačna množica izropati vlak, natovorjen z živili.

Šanghai, DNB. Italijanski polagalec min »Lepanto« je bil, kakor uradno javljajo, dvignjen iz reke. Polagalec min je dne 8. septembra potopila njegova lastna posadka v reki Huangpu.

Monakovo, DNB. Na zborovanju državnih in pokrajinskih vodij ter oddelkovnih voditeljev NSDAPe, ki je bila ob priliki svečanosti 9. novembra pod vodstvom vodje strankine pisarne Bormanna, sta med drugimi govorila državni maršal Goering in general D. A. Jodl.

Führerjev glavni stan, DNB. Dne 6. novembra je podelil Führer kot 319. vojaku nemške vojske hrastove liste k viteškemu križu železnega križa generalnemu poročniku Hermannu Recknagelu, poveljniku 111. pehotne divizije.

-kg- Lepo zavezništvo! Pri Osrednjem odboru prijateljev Sovjetske Rusije je imel ameriški notranji minister Ickes govor, v katerem je potrdil, da so zadnje čase v Združenih državah zelo narasla razna protikomunistična gibanja.

Ženeva, 11. nov. DNB. Oba glavna vojna zločinca Roosevelt in Churchill sta zopet imela govore. Churchill se je moral prikloniti pred Moskvo ter je angleškemu narodu za bodočnost prorokoval zgolj »največje človeške izgube«. Roosevelt pa se je z ozirom na novo katastrofo ameriške mornarice pri Bougainvillu zadovoljil s tipičnim bevskanjem o »delu za pomoč in popravo«, kar predstavlja novo židovsko prevaro za ozemlja, »ki jih je treba še osvoboditi«.

Berlin, 11. nov. DNB. Za zajezitev za vojno nepotrebnega potniškega prometa bodo od 18. nov. dalje v Nemčiji izdajali okrožne ali okrajne vozne listke le še na podlagi posebnega potrdila oblastev ali poklicnih organizacij. Mesečne in tedenske karte za razdalje preko 100 km se od dec. 1943 ne bodo več izdajale.

Bekanntmachung des Obersten Kommisar in der Operationszone »Adriatisches Küstenland«

In der Operationszone »Adriatisches Küstenland«, d. i. also in den Provinzen Laibach, Triest, Friaul, Görz, Istrien, Quarnero, dürfen Einrückungen zur italienischen Wehrmacht, gleichgültig ob es sich um Offiziere, Unteroffiziere oder Mannschaften handelt, nur auf Grund freiwilliger Meldungen erfolgen.

Der Oberste Kommissar
Rainer,
Gauleiter und Reichsstatthalter.

Objava des Obersten Kommisar in der Operationszone »Adriatisches Küstenland«

Na operacijskem področju »Jadransko Primorje«, to je torej v pokrajinah Ljubljana, Trst, Furlanija, Gorica, Istra, Kvarner se smejo bivši častniki, podčastniki in moštvo samo prostovoljno prijavljati v italijansko vojsko.

Der Oberste Kommissar
Rainer,
Gauleiter und Reichsstatthalter.

Praga o Hitlerjevem govoru

Praga, 11. XI. DNB. »A-Zet« piše v svojem komentarju k Führerjevemu govoru, da ne smemo nikdar pozabiti, da govori Hitler vedno v imenu vsega svojega naroda, da čuti razpoloženje vseh Nemcev ter da ga tudi izraža. S tega stališča postane njegova fanatična vera v pravičnost nemškega naroda, njegova nedeljiva volja za uporabo vsega tega, kar Nemčija ima, ter iz tega izvirajoče prepričanje o končni zmagi nemških množic, najmočnejša ideja, ki je kdaj koli vodila kak narod proti njegovim sovražnikom. Nemško prepričanje o končni zmagi pa ni zasidrano samo v ustvarjalnem fanatizmu. Führer je namreč pokazal svetu, v kolikor so mu to seveda dopuščali vojni oziri, dokaze, ki so skupno z dejstvom, da poteka bojišče skoraj 1000 km daleč od nemških meja, potrdili prepričanje o končni zmagi.

»Narodni politika« poudarja, da bosta obstoj in odporna sila nemških front prinesla zmago velikemu nemškemu Rajhu ter maščevanje za barbarstvo sovražnikov. Članek se konča s Hitlerjevo izjavo, da je nemški narod lahko pomirjen. Kar koli bo prišlo, vse bo obvladano in na koncu bo stala zmaga.

»Lidove Listy« pišejo, da bodo Nemci z istim fanatizmom, s katerim so narodni socializem sprejeli, izvojevali tudi njegovo končno zmago. To je najvažnejše spoznanje, ki ga dobi bralec Führerjevega govora.

Dokazi za evropsko zmago

Pomembna izjava srbskega ministrskega predsednika

Beograd, 11. XI. DNB. List »Novo vreme« prinaša pod naslovom »Dokazi za evropsko zmago« članek izpod peresa srbskega ministrskega predsednika generala Nedića. Ministrski predsednik piše med drugim:

»Vemo, da Nemčije ob koncu te vojne ne bo nihče premagal. Da bo tako, nam dokazuje herojski boj, ki ga bije nemška vojska v že štiri mesece trajoči edinstveni bitki na vzhodnem bojišču z množicami, ki od Tamerlanovih časov niso več vpadle v Evropo. Dokaz za to je tudi uspešna obramba nekaterih nemških divizij pred angloameriškimi invazijskimi armadami v Italiji. Tretji dokaz pa je mirni, sigurni in suvereni govor, ki ga je imel Adolf Hitler pred svojimi starimi strankinimi tovariši v Monakovem. Iz njega je govorila ena sama misel in ena sama volja: zmaga.«

General Nedič je nadalje izvajal, da obstaja zanj še nek dokaz. Namreč izjave mladih srbskih kmetov, ki so se vrnili iz Nemčije in ki ne morejo najti besed, s katerimi bi pohvalili duha, ki preveva v Nemčiji bojišče in domovino.

»Če primerjamo položaj Nemčije,« nadaljuje Nedič, »s položajem onih, ki toliko kriče in delajo z najrazličnejšimi triki, nam postane jasno, da dela danes čas za Nemčijo in da bo strmoglavil izrabljene in omajane imperije.«

—II—

Vatikanska komisija za preiskavo terorističnega napada

Rim, 10. nov. DNB. Potem ko je vodja tehnične službe Vatikanske države končal s preiskavo drobcev bomb, odvrženih dne 5. novembra na področje Vatikana, iz katerih se je razvidelo, da so to bile angleške bombe majhnega kalibra, je bila sedaj pooblaščena pod predsedstvom kardinala Canalija komisija, sestoječa se iz več osebnosti, da nadaljuje s preiskavo o poreklu bomb. Komisija je že pričela z zaslišavanjem neposrednih prič terorističnega napada.

Giraud odstavljen na sovjetsko željo

Madrid, 11. novembra DNB. General Giraud, ki je bil odločen nasprotnik boljševizacije francoske Severne Afrike, je bil na zahtevo Sovjetske zveze odstavljen kot predsednik francoskega »Osvobodilnega odbora«, katero mesto si je doslej delil z generalom de Gaullom. General Giraud naj se odslej, kakor javljajo, omeji zgolj na svoje vojaške funkcije.

Washingtonske skrbi

Madrid, 11. nov. DNB. Dopisnik INSa Hutchinson javlja iz severnoameriške prestolnice, da so v Washingtonu zelo zaskrbljeni zaradi političnega razvoja v Alžiru. Mnenja so, da bo Washington v primeru, če bi bil Giraud prisiljen zapustiti mesto vrhovnega poveljnika, najbrž odpovedal med Giraudom in Rooseveltom sklenjeno pogodbo o dobavi orožja. To bi bilo zaradi tega lahko, ker je bila pogodba sklenjena izrecno z vrhovnim poveljnikom francoskih čet in ne z alžirskim odborom.

Libanonski min. predsednik zaprt

Madrid, 11. XI. DNB. Tu so v četrtek izvedeli iz Reuterjeve vesti, da je bil libanonski ministrski predsednik skupno z dvema ostalima libanonskima ministroma zaprt in odveden neznanokam.

»Nesrečni prerok«

Stockholm, 11. XI. DNB. »Reuter« poroča iz New-Yorka, da je mornariški minister USA Knox pred nekaj dnevi dejal v govoru v newyorškem atletskem klubu: »Naša mornarica je v Pacifiku tako močna, da si je Japonci že dva meseca ne upajo napasti.«

»Devetdesetdnevni zmagovalec« Japonske Knox ima res smolo. Ali se ne bi bil mogel ta neumni atletski klub sestati nekaj dni kasneje? Le zakaj se je to zgodilo tik pred uničujočo pomorsko bitko pri Bougainvillu? Toda Knox se lahko pomiri: njegove slave mu namreč nihče več ne more pokvariti. V očeh Evrope je že dolgo smešen clown in celo njegovi rojaki ga nazivljejo »nesrečni prerok te vojne«.

Boisson in Bergeret naj prideta pred vojno sodišče

Pariz, 11. nov. DNB. Iz Alžira poroson in Bergeret čimprej pred vojno sodišče. Izjavil je, da bo z odstranitvijo Girauda dosežena premoč civilnih oblasti nad vojaškimi pospešila »čiščenje«.

Kratka poročila

Tokio, 11. nov. DNB Kot se v »prvi kajšnjih listov izpolnjujejo obširna poročila o »drugi zračni bitki pri Bougainvillu«. Vsi listi poudarjajo, da pomeni ta zmaga preokret vojne na južnem Pacifiku. »Nippon Times« piše, da so se skupno z ladjami, ki so jih Amerikanci z muko zgradili, oziroma popravili po katastrofi v Pearl Harbouru, potopili tudi vsi ameriški ofenzivni načrti v juž. Pacifiku.

Rim, 11. nov. DNB. Za nadaljnjo preiskavo terorističnega napada na Vatikansko mesto je bila določena posebna komisija pod predsedstvom kardinala Canalija.

Madrid, DNB. Ameriški tisk priobčuje vest o ustanovitvi novega kraja pod imenom »Leon Blum« v Palestini.

Vam, ki ste žrtvovali življenje za vero in dom

Ljubljana, 11. novembra.

Jutri, dne 12. novembra, bo po vseh ljubljanskih in tudi podeželskih cerkvah sveta maša za žrtve, ki so padle v častnem boju ali pa zahrbtno umorjene od nečloveškega komunizma, ki je sprostil svoje kruto strahovanje nad slovenskim ljudstvom.

Bili so cvet in ponos naroda, sedaj jih ni več. Bili so upanje svojega ljudstva, steber njegove bodočnosti, a pomorila jih je kruta, neusmiljena, nečloveška roka lastnega brata, ki je zapustil pot človečanstva, se izneveril svoji slovenski materi, izdal svoje krščansko prepričanje in postal zver. Žalujemo za njimi in ne moremo nikoli dovolj izraziti svoje globoke žalosti nad njihovo kruto smrtjo. Obenem pa dvigamo prošnje k Vsemogočnemu, da maščuje kri svojih zvestih, da opere s pravično kaznijo vso to sramoto, ki jo je storil podivjani človek nad cvetom našega ljudstva. Vemo, da so vsi umirali častno in junaško. To nam je v tolažbo v bridki uri spomina na tolike žrtve. Jutri, ko se spominjamo žrtev komunističnega nasilstva, se dvigajo naše misli zlasti k onim znanim in neznanim junakom, ki so padli po dolenjskih gozdovih takoj po 8. septembru, 35 postreljenim ranjencem na Turjaku, 59 žrtvam, ki so jih pobili v Velikih Laščah, 16 žrtvam, obsojenih na smrt v znanem procesu v Kočevju, ki so bili ustreljeni skupno z drugimi 80 žrtvami v Mozlju, vsem žrtvam iz Grčaric, od okoli 150 ljudi rešenih le 9 oseb, vsem žrtvam, ustreljenim dne 24. oktobra v gozdu med Kočevjem in Ribnico, vsem junaškim žrtvam iz Turjaka, kjer je od 680 mož posadke živih le 120 mož, druge pa so — razen treh, ki so padli v boju, komunisti vse pozneje po zverinskem mučenju v raznih presledkih pobili; naša misel velja končno nadaljnjim stotinam vseh tistih ujetnikov v Kočevju, Ribnici, Novem mestu, Črnomlju, Metliki in drugod, ki so bili prav tako pobiti; velikemu številu prav tako postreljenih ujetnikov iz vseh krajev ter prisilnih mobilizirancev, ki so jih komunisti, ko so videli, da jih bo nemška ofenziva zdrobila, prav tako zverinsko pobili.

Slovenci, ne pozabimo teh žrtev! V boj za dom in vero! Slava padlim junakom!

Strahotna bilanca komunističnih grozodejstev na Kočevskem

Nad 900 odličnih in poštenih Slovencev pobitih - Kri je v potokih oblila kočevsko zemljo in vpije do neba po kazni

Ljubljana, 12. novembra.

Že v prvih dneh po kapitulaciji italijanske vojske smo slišali govorice o strašnem in nečloveškem pokolju, ki so ga uprizorili komunistični rablji nad številnimi Slovenci v kočevski okolici, zlasti v Mozlju in v Grčaricah.

Po dveh mesecih komunističnega divjanja po Dolenjskem in Kočevskem, kjer je slovenski narod doživel v vsej svoji zgodovini najbolj grozne in črne dni, prihajajo dan za dnem nova poročila o umorih poštenih Slovencev, ki so jih komunisti pobili po usodnem 8. septembru v Mozlju pri Kočevju in v Grčaricah. Sedaj so znana poleg imen 16. žrtev iz tako zvanega »veleizdajalskega procesa« v Kočevju že tudi imena drugih žrtev, ki so jih komunisti pobili nekaj dni po prvih skupnih umorih na morišču v gozdu pri Mozlju. Na tem morišču so padli 12. oktobra naslednji: aktivni kapetan **Vošnjak Pavel** iz Ljubljane, aktivni žand. poročnik **Strniša Marjan**, aktivni poročnik **Rusjan Saša** iz Ljubljane, **Teply Marjan**, aktivni kapetan iz Novega mesta, **Malovrh France**, kaplan iz Kranja, **Sinkar Tonček**, kaplan iz Mirne peči, inž. arh. **Lah Boris** iz Ljubljane, **Milanovič Mladen**, žandarmerijski narednik iz Srbije, **Capuder Gabrijel**, abiturient iz Ljubljane, **Gorenjc Jože, Ajdovšek Anton, Šinkovec Jože, Cufar Janko, Škofca Jože, Jorga Jože, Kralj Jože**, vsi kmečki sinovi in delavci, **Kušler Franc**, mizarski vajenec iz Rovt, **Škedelj Stane**, posestnikov sin, **Pavlin**, posestnikov sin iz Št. Jerneja, **Ambrož Janez**, poklicni gasilec iz Ljubljane, **Siberer Lado**, dijak iz Ljubljane, **Lavrič Ludovik**, posestnikov sin iz Ajdovca, **Šarc Peter**, trgovec iz Ljubljane, **Šarc Maks**, mizarski mojster, **Kien Vladimir**, trgovski pomočnik, **Ribnikar Branko**, časnikar, **dr. Avgust Plajh**, notarski in sodni pripravnik iz Ljubljane, **Marinčič Rudolf**, uradnik iz Ljubljane, **Mihelič Janez**, študent iz Ljubljane, **Štepec Jože**, mesarski pomočnik iz Št. Ruperta, **Habič Viktor**, mestni uslužbenec, **Kralj Drago**, krojaški pomočnik, **Kralj Dušan**, bančni uradnik iz Ljubljane, **Tomažič Drago**, privatni uradnik iz Meže, **Lisac Ivan**, trgovski pomočnik iz Ljubljane, **Gnidovec**, posestnikov sin iz Ajdovca, **Murn Frenk**, krojaški pomočnik iz Stopič, aktivni častnik **Stojan I., Brce Boris**, aktivni častnik iz Ljubljane, **Belej Franc**, akademik iz Laškega, **Cineljka Lojze**, aktivni častnik iz Ljubljane, **Abram Lavoslav**, aktivni častnik iz Ljubljane, **Globelnik Edmund**, aktivni častnik iz Celja, **Višič Julij**, aktivni častnik, **Visek Ivan**, delavec, **Štricelj I.**, orožnik, **Karel Beg**, posestnik iz Gor. Sušice pri Toplicah, **Arsič Jure**, orožnik, **Kramar Vladislav**, dijak iz Celja, **Končan Marjan**, elektrotehnik iz Celja, **ŽelezničkPolde, Kolesa Lojze** iz Mirne, **Ilija Kalinič** iz Kočevja št. 139, **Žnidaršič Ervin**, aktivni kapetan iz Ljubljane, **Zlobko**, posestnikov sin iz Kostanjevice, mornariški podčastnik in telegrafist **Lipušček** in **Jesenovec Gabrijel**, zobotehnik iz Vrhnike.

15. oktobra ob 8 zvečer so na morišču v Mozlju ustrelili še več žrtev, od katerih so znana naslednja imena: **Kovač Boris**, učiteljiščnik, po rodu iz Celja, **Delač**, stražnik iz Broda pri Fari, bivši rudniški delavec in paznik v jetnišnici **Zupančič**, jetniški paznik **Bogataj** iz Kočevja, dalje žena finančnega uslužbenca **Otorepec I.** in njena **84 letna gluha in bolna** mati, posestnikov sin iz Jurjevice pri Ribnici **Lovšin I., Žitnik France**, kontrolor na tehničnem oddelku železniške direkcije, **Škerlj Marija**, 70 letna mati iz Stare cerkve. Z njo so ustrelili tudi njenega **22 letnega sina Ivana in še zeta.**

Zaradi prihoda nemških čet se je komunistično sodišče z ujetniki preselilo v Grčarice. Tu je 2. oktobra padlo od preostalih žrtev iz Grčaric še 23 mož. Med njimi so znani: **cistercijanec p. Placid Grebenc** iz Stične, begunjski župnik **Turk Viktor, dr. Blaško Vinko**, notarski pripravnik iz Celja, aktivni kapetan **Šijanec Ernest**, privatni uradnik **Pertot Boris** iz Celja, zdravnik **dr. Grajf** in njegov **brat**, oba po rodu iz Maribora, in **Štalcer**, posestnik iz okolice Grčaric.

Isti dan so komunisti pobili blizu župnišča v Grčaricah naslednje ranjence:

Prešerna Sandija iz Kranja, akademika **Dobroviča Rafer** iz Ljubljane in družinskega očeta **Kemperleta** z Jesenic. — V Grčaricah so našli smrt pri napadu 10. septembra sledeči: **Ferlinc Marjan**, dijak iz Ljubljane; **Kranjc Milan**, aktivni kapetan iz Ljubljane; **Koprivica Danilo**, žandarmerijski major iz Celja; **Žnidarič Lado**, diplomirani pravnik in rezervni poročnik — po rodu iz Celja; dijak **Marn** iz Krke pri Novem mestu; aktivni narednik **Marinčič** iz Šmarjete; **Virant I.** iz Ljubljane; trgovec **Novak** iz Št. Petra in neki **Izak.**

Poleg drugih žrtev so 14. oktobra komunisti umorili iz Dijaškega doma v Kočevju na morišču v Mozlju, še naslednje ranjence: **Kralja Matijo, brivca Pojeta** iz Ljubljane, **hlapca Židariča** iz Šmarjete, **Zavadiala I., Severja Mitjo**, dijaka iz Ljubljane in akademika **Vodnika Srečka** iz Ljubljane. Med 87 žrtvami iz Turjaka, ki so jih ubili v Velikih Laščah, so tudi: prof. **Peteln**, zdravnik dr. **Kožuh**, sodnik dr. **Zalokar**, devet poveljnikov, med njimi: **Žuraj, Perne** in **Pograjc.**

Padli so še naslednji akademiki in inteligenti: **Casar Franc, Perne Tone**, bogoslovec **Logar Joža, Kadunc, Cimerman, Pipan, Strupi, Zakrajšek Jože**, brata **Rožanca.**

To so do sedaj znana imena številnih komunističnih žrtev na Kočevskem. Pa niso vsa! Še na stotine žrtev je neznanih in šele čas nam bo odkril vso grozoto in peklenski sadizem komunističnih morilcev, ki sedaj na begu pred nemškimi silami in domobranci puščajo za sabo le grobove in požgane vasi.

Niso to vsa imena, le majhen del smo jih navedli. Skupno, znano število pobitih pri Kočevju je po dosedanjih ugotovitvah **nad 900. Devet sto!**

Ali se še najde sedaj kdo, ki si bo upal zagovarjati nastop komunizma, njegovo divjanje po Sloveniji, klanje tolikih in tolikih Slovencev! Nečloveštvo in zverstvo komunizma se je ponovno pokazalo v vsej svoji luči. Niso sedaj zločinci samo tisti, ki se tega klanja udeležujejo, zločinec je vsakdo, ki tudi skrito, samo v svojih mislih sočustvuje s komunizmom ali z njegovimi organizacijami. Sedaj je pač dolžnost vsakega Slovenca, ki ima samo še malo slovenske in krščanske zavesti, da z vso silo podpre tiste, ki so si nadeli častno nalogo, da branijo svoj dom in svojo vero pred nakanami zločinstva.

»Nismo krivi požigov slovenskih domov!«

(Josip Vidmar)

Foto Prij. odd. Sl. Domobrancev.

Od komunistov uničena in požgana slovenska hiša. Tako požigajo in uničujejo komunisti načrtno slovenske domove. Na kupu ruševin, ki bodo pokrile slovensko zemljo, bo mogel tedaj bivši dramaturg zaključiti dramo, v kateri je sodeloval v glavni vlogi, s teatraličnim napisom: »Živela OF!«

Objave slov. Rdečega križa

Zahvala. Slov. RK so poklonili: g. ravn. Nemenz Viljem v počastitev spomina pok. gdč. Helene Florjančič 500 lir; g. Arnič Slavko v počastitev spomina svojega pok. uč. mojstra g. Šimenca 100 lir; uradništvo zavarovalne banke »Slavije« namesto venca na grob g. Josipa Marinka 760 lir; g. inž. Mačkovšek v spomin g. Miloša Lokarja 200 lir; uradništvo Hipotekarne banke namesto venca na grob blagopok. predsednika gosp. Dragotina Hribarja 300 lir; g. Klinar Peter namesto venca na rodbinski grob 300 lir; Ljubljanska kreditna banka v počastitev spomina pok. g. Konrada Elsbacherja, dolgoletnega člana predstavništva podružnice v Celju, 500 lir; Obče koristna zadruga za stavbe in stanovanja namesto venca na grob g. Skuška Ivana 205 lir; tvrdka Raška-Stare 1000 lir; g. Maurin Štefka 100 lir; tvrdka Skaberne 1000 lir, tvrdka Bonač 5000 lir; tvrdka »Mela« d. z o. z., 300 lir; g. Rebolj Vinko 150 lir; g. dr. Ferlan Vladimir in soproga ga. Ana 200 lir; g. Lovanič Josip, trg., 300 lir; tvrdka Perles 1000 lir. — Vsem darovalcem prisrčna hvala!

Poziv. Pri odseku za podpiranje povratnikov, Gosposvetska cesta 2, es naj javi g. Tomazin Alojz.

† Župnik Ivan Hojnik

Iz Stične je prispela vest, da je v tamkajšnjem samostanu dne 29. oktobra 1943 v 67. letu starosti umrl za rahlim tifusom g. duh. svetnik **Ivan Hojnik**, župnik pri Sv. Jakobu v Koprivni. Pokopan je bil na praznik Kristusa Kralja v Stični. Naj v miru počiva!

Naredba o dopolnitvi predpisov za porazdeljevanje tekstilnih izdelkov in oblačilnih predmetov

Šef pokrajinske uprave je izdal naslednjo naredbo:

Člen 1. Z dnem objave te naredbe se prodaja vrhnje in poklicne obleke na točke oblačilnih nakaznic za moške, ženske, dečke in deklice razen malih otrok in novorojenčkov postavlja pod zaporo. Metrsko blago, potrebno za izdelavo takšnega oblačila, se prav tako postavlja pod zaporo.

Člen 2. Zapora se nanaša na vsakovrstne tkanine iz volne, bombaža, celulozne volne ter mešane preje, sestavljene iz teh vrst preje, v teži od 101 grama navzgor. Metreko blago za izdelavo spodnjega oblačila, kakor tudi izdelana spodnja oblačila vsake vrste ne spadajo pod zaporo iz člena 1.

Člen 3. Prodaja v prednjih določbah naštetega blaga pod zaporo je dovoljena samo na nabavnice, ki jih izdajajo okrajna glavarstva oziroma gospodarski urad mestne občine ljubljanske.

Člen 4. Nabavnice se smejo izdati samo, če se ugotovi dejanska nujna potreba prosilca, in sicer proti oddaji točk oblačilne nakaznice v smislu doslej veljavnih predpisov.

Člen 5. Prodajalci so dolžni voditi poseben seznam prevzetih nabavnic.

Člen 6. Prestopke določb te naredbe kaznujejo red. sodišča s kaznijo strogega zapora do 5 let in z denarno kaznijo do 300.000 Lir. Poleg tega sme sodišče izreči tudi zaplembo blaga in odvzema obrtne pravice začasno ali za vedno. Pogojne kazni se ne izrekajo. Postopek je pospešen.

Podaljšanje roka za zamenjavo poslovnih knjižic

Člen 1. Izvedba določb člena 4. naredbe Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino z dne 4. aprila 1943, št. 47, Službeni list št. 12-36 iz 1943, glede obvezne zamenjave poslovnih knjižic za delavce in legitimacij za nameščence se do nadaljnje odredbe odloži.

Tragedija na Turjaku

Streli so sprva padali bolj poredkoma, ko pa se je bojna črta nekoliko uredila in raztegnila, pa je streljanje vedno bolj naraščalo. Tudi strojnice so že začele peti svojo smrtonosno pesem. V prvem, divjem naletu so nas vrgli komunisti nekoliko nazaj, vendar pa ne za dolgo. Naše čete so se kaj hitro znašle na položajih in se uredile. Uredile so se tako kot je treba, pa so tudi udarili tako kot znajo le naši fantje. Joj, to je grmelo in pokalo, da je nazadnje bilo že kar prijetno poslušati. Veselje pa je bilo gledati fante, kako so skakali in letali naprej, zdaj eden, zdaj drugi in tako se je pomikala naprej vsa fronta. Nič ni pomagalo besno streljanje komunistov in divje kričanje njihovih komandantov — umikati so se morali.

Prvi boji — prvi uspehi

Grad je bil že za nami in se ni več videl. Vse je kazalo, da bomo morali grad zapustiti in da bo v njem ostala le majhna posadka. Šli smo vedno dalje, prvi gozdovi so nam že tudi bili za hrbtom. Naenkrat prinese nekdo žalostno sporočilo, da je eden naših fantov že padel. Bil je to neki Jože iz Škocijana — prva naša smrtna žrtev. Fantje, posebno iz njegove čete, ko to zaslišijo, zaženo hrup in napadajo še z večjim veseljem in večjo drznostjo. Pa priteče tudi z druge strani mlad fant — takoj na prvi pogled mu je opaziti, da še ni služil vojakov — in sporoči, da so naši obkolili dva avtomobila, obenem pa odda komandantu strojnico, ki jo je v boju zaplenil. Sreča mu je žarela iz mladih rdečih lic in ni vedel, kaj bi napravil, od samega veselja. Poskočil je in odhitel nazaj in žvižgal si je kot da gre na pašo in ne v borbo. Taki so ti naši fantje! Sama korajža jih je, pa naj je tu ali tam, povsod je enak.

Poldne je že davno minilo, pa na hrano se še nikdo ni spomnil. Kje pa ima vojak v fronti čas misliti na take stvari. Pa ne, da bi kdo zopet rekel, kakor sem že tolikokrat slišal sedaj v Ljubljani, da nam je hrane zmanjkalo. Prvi dan še celo ne! O, pa smo jo imeli za ves teden dosti in bi jo imeli še dalje, da nam je niso komunisti ob zaključku zaplenili in odpeljali neznano kam. Tako pa smo morali ves čas, pa še v svobodnem raju, kjer je vsega dosti — seveda samo za nekatere izvoljene Judeže - stradati. Torej na hrano nismo imeli časa misliti, ker smo imeli važnejše opravke. Nekaj nam zopet zatrepeče prav na dnu srca, pa sam ne vem, ali je bilo od veselja ali od žalosti, ko smo zaslišali brnenje avtomobila. Bali smo se, da so morda komunistični tolovaji prodrli našo fronto in da sedaj prodirajo že proti gradu. Pripravili smo se in že je bil avtomobil pred nami. Zakričali smo in tisti, ki so bili v bližini in videli prihajati avtomobil, so potegnili z nami, tako da se je naše vpitje razlegalo preko hribov in dolin tja do Rašice, prav do zadnjih tolovajskih vrst, ki so nas napadle. Na avtomobilu je bil namreč naš vozač. Avtomobil — zaplenjen! Tak je bil naš vozač, da bi se od samega ljubega veselja kmalu zvrnil z avtomobilom vred. In drugi vozač, ki je vodil drugi zaplenjeni avtomobil, tudi ni bil nič boljši. Kako tudi ne, saj veseli smo bili vsi. Kdo bo pa mislil naprej in pomislil, kaj bo čez teden dni z nami. Tudi za take stvari nismo imeli časa. (Dalje.)

Ne odlašajte z naročilom

»Slovenčeve knjižnice«

Naročnike za III. letnik bomo sprejemali le še do meseca decembra t. l. V »Slovenčevi knjižnici« bo zastopana književnost 15 narodov.

Naredba o začasni ustavitvi predavanj na univerzi v Ljubljani

Na podstavi danih pooblastil in glede na to, da se je veliko slušateljev prijavilo za sprejem v slovensko domobranstvo, kakor tudi na prostovoljno delo za obnovo dežele ter pomoč ljudstvu, in bi bili le ti zaradi nemožnosti obiskovanja predavanj na univerzi sicer napram drugim oškodovani

odrejam:

Čl. 1. Predavanja na univerzi v Ljubljani se do nadaljnje uredbe ustavijo.

Čl. 2. Ta naredba stopi takoj v veljavo in se objavi v »Službenem listu« šefa pokrajinske uprave.

Ljubljana, 11. novembra 1943.

Šef pokrajinske uprave
predsednik general Rupnik l. m.

Opozorilo šolam

Gospod predsednik pokrajinske uprave je odobril, da se učenci vseh šol smejo udeležiti jutri, 12. t. m. ob osmih žalnih maš, ki se bodo brale po vsej Ljubljani za žrtve komunističnega nasilja. Po maši se bo vršil redni pouk.

Tri izjave

»Tovariši in tovarišice, zatrditi vam smemo, da Osvobodilna fronta ni več koalicija in kup različnih strank, strančic, grup in grupic. OF je popolnoma enotno gibanje slovenskega naroda.« (Govor Borisa Kidriča dne 1. oktobra na zborovanju komunističnih odposlancev.)

»Ostati zvesti pravi demokraciji, se za nas pravi, ostati zvesti narodno osvobodilni poti, ki jo zastopa komunistična partija Slovenije. Vsi mi člani najvišjih forumov OF, ki nismo patriciji, polagamo pred vas prav tako svečano obljubo, da nikdar ne bomo zapustili ali celo izdali komunistično partijo Slovenije.« (Govor predsednika izvršnega odbora OF Josipa Vidmarja.)

S to izjavo tajnika izvršnega odbora komunistične osvobodilne fronte Borisa Kidriča je nekako uradno razglašena unifikacija vsega levičarskega pokreta v Sloveniji, ki jo je izvedla komunistična stranka. Sedaj je torej prišlo uradno priznanje, da v tem pokretu ni več mesta za nobeno drugo mnenje, ki ne bi bilo komunistično. Že pred poldrugim letom smo opozarjali, da je takozvana koalicija raznih skupin v OF le pesek v oči tistim, ki so videli v tem pokretu svobodo vesti in prepričanja, že takrat smo naglašali, da OF ni nič drugega, kakor slepo orodje komunistične stranke, ali bolje organizacija, ki se mora v celoti istovetiti s komunizmom. Toda lahkovernost in trmoglavost nekaterih ljudi je bila tolika, da so vse do danes osporavali tako jasno resnico. Sedaj, ko se je o tem izjavilo vodstvo OF samo, ne bo pač nobenega nesporazuma. Sedaj lahko zvedo tudi tisti trmoglavi in zaslepljeni neznačajneži, koga OF v resnici predstavlja: komunistično stranko Slovenije.

Da bo pa ustreženo tudi tistim, ki že vedno upajo na neko spreobrnitev komunizma, na neko srednjo pot, ki naj bi pomirila in združila oba tabora, navajamo še sledečo resolucijo, ki jo je izglasoval zbor komunističnih odposlancev dne 1. oktobra 1943 in ki jo »Slovenski poročevalec« takole navaja:

»S tem je dal naš slovenski narod, je dalo naše slovensko ljudstvo kar najodločnejši odgovor vsem tistim ljudem, ki bi radi pomirili ogenj in vodo.«

In prav tako navajamo izjavo suspendiranega duhovnika Metoda Mikuža, ki jo je dal pred istim forumom in ki jo prinaša isti Slovenski poročevalec«:

»Na koncu diskusije se je priglasil k besedi še tov. dr. Metod Mikuž, verski referent pri Glavnemu štabu NOV in POS. Govoril je v kratkih in preprostih stavkih, kakor zna samo on. Govoril je o različnih vrstah duhovnikov, ki jih je obiskoval na osvobojenem ozemlju, govoril o tistih fantih, ki so bili zapeljani in se borili proti partizanom in ki zdaj z delom delajo pokoro. Ob koncu je rekel: »Neki župnik me je vprašal: ‚Kako zmoreš vse to, ko so vendar toliko pisali proti tebi?' Dejal sem samo tole: ‚Poslušajte, gospod župnik, nekaj je: imam velikega zaščitnika, veliko desno roko.' In vprašal me je, kdo je tisti. Odgovoril sem mu: Komunistična partija. Ni mi sicer verjel, pogledal me je debelo, kajti samo ob sebi razumljivo je, da stari gospod ne more razumeti tega. Vendar dopovedal sem mu. Vam pa, ki razumete, to poudarjam slovesno na tem zgodovinskem zborovanju, da sem baš med tovariši komunisti našel ne samo svojo desno roko, ampak tudi najiskrenejše prijatelje.«

Ob tem najbolj drastičnem primeru Metoda Mikuža, ki so ga hoteli razbojniki propagandno izkoristiti, češ, saj pri nas ni komunizma, saj je z nami tudi duhovnik, najbolj zgovorno zazija iz vsega razbojniškga delovanja nepobitna resnica: OF ni nič drugega, kakor komunistično razbojništvo. Izjava komunističnega funkcionarja in tajnika izvršnega odbora OF Borisa Kidriča to oznanja s strani komunistične stranke same. Suženjsko priznanje nekdaj tako neodvisnega literarnega kričača Josipa Vidmarja kot zastopnika svobodomiselstva v OF to Kidričevo izjavo popolnoma potrjuje. Izjava Metoda Mikuža kot komunističnega »verskega referenta« resnico še bolj sankcionira in osvetli. Sedaj torej ni nobenega dvoma več o komunističnem značaju OF. Samo hudobija more drugače trditi in govoriti.

v.

V petek, 12. t. m., se bodo brale po vseh farnih cerkvah v Ljubljani, ob 8 uri zjutraj slovesne maše-zadušnice za vse tiste Slovence, ki so postali neposredno ali posredno žrtev brezbožnega in zverinskega komunizma. — Počastimo spomin teh žrtev z udeležbo pri zadušnicah v čim večjem številu.

Trafikant, ki je slabo naletel

Ljubljana, 11. novembra.

Visok in zelo odločilen gospod v Ljubljani je zvedel, da vlada v mestu silna stiska za cigarete. Začudil se je in poizvedel v glavni zalogi, kako je z razdeljevanjem tobaka. Povedali so mu, da trafika dobivajo v redu določeno količino. Gospod kadi cigarete »Neretva«, ki so že popolnoma izginile iz prometa, dasi je znano, da jih na debelo tihotapijo iz Ljubljanske pokrajine. Povedali so mu, da so pred nekaj urami oddali precejšnjo količino takih cigaret nekemu trafikantu. Gospod je odšel v to trafiko in se najprej začudil, ko je zagledal na vratih tablico: »Tobak razprodan«. Trafikant gospoda ni spoznal in je skoraj surovo nahrulil obiskovalca, ko je ta vprašal za cigarete, češ, ali ne znate brati? Toda gospod je zahteval celo »Neretva«: »Zvedel sem, da ste jih prav danes dobili v glavni zalogi! »Trafikant je odvrnil, da je gospod zelo slabo poučen in naj še enkrat vpraša v glavni zalogi. Gospod je odšel in nato obvestil finančno stražo, kako je bil zadovoljen s svojimi poizvedovanji v glavni zalogi in pri tem trafikantu. Finančna straža in protidraginjski oddelek sta potem seveda napravila pri trafikantu red in trafikant je na svoje začudenje šele potem zvedel, komu je odklonil prodajo cigaret.

—II—

Zgodovinski paberki

12. listopada:

l. 1873. je umrl v Grižah pisatelj Globočnik Felicijan, rojen 19. oktobra 1810. v Braslovčah. Gimnazijo je obiskoval v Celju, filozofijo in teologijo je končal v Celovcu. Po posvečenju je služboval na raznih krajih po Štajerskem kot kaplan, nato kot župnik v Kotlah na Koroškem in v Grižah. Bil je v celovškem bogoslovju za Slomškovega spiritualstva ter pripada duhovniški generaciji lavantinske škofije, ki jo je Slomšek vnel za slovenstvo in slovensko pisateljevanje, a ji obenem vtisnil tudi pečat svoje smeri. Njegovo pisateljevanje se je vršilo od začetka do konca v Slomškovem duhu in pod Slomškovim protektoratom. Oba prevoda Krištofa Schmida, katerih izdajo mu je oskrbel Slomšek, je zasnoval najbrž še v Celovcu. Pesmi so ostale večidel v rokopisu in se jih je precej porazgubilo, kar je tiskanih, so izšle vse po Slomškovem posredovanju. — Slomšku je pomagal tudi pri raznih poučnih in nabožnih spisih —

l. 1920. sta SHS in Italija podpisali rapallsko pogodbo. Italija je v smislu tega dogovora pomaknila svoje meje iz leta 1914. preko Trsta in Gorice na alpske in kraške prelaze, zasedla Istro, otoka Cres in Lošinj v Kvarneru, dobila Zader v Dalmaciji in otoški skupini Lastovo in Pelagruža. Reka je ostala svobodna država. S tem dogovorom je prišlo v okvir italijanske države nad pol milijona Slovencev in Hrvatov.

Vsakdanja Ljubljana po kronistovih zapiskih

Vrhovno sodišče v Ljubljani

»Slovenec« je objavil v številki od 11. t. m. zanimiv članek, ki je obširen posnetek naredbe des Obersten Kommissar in der Operationszone »Adriatisches Küstenland« od 26. X. t. l. Po tej naredbi je v Ljublj. pokrajini zadnja in najvišja sodna inštanca apelacijsko sodišče v Ljubljani, ki obsega dve okrožni sodišči v Ljubljani in Novem mestu in 11 okrajnih sodišč. Vrhovno sodišče je 1. t. m. v smislu gornje naredbe prenehalo poslovati. Ta doslej najvišja sodna inštanca v pokrajini je začela v Ljubljani delovati 1. novembra 1939, torej pred 4 leti. Vrhovno sodišče je nastalo iz oddelka B, ki je bil leta 1920 organiziran pri stolu sedmorice v Zagrebu za Slovenijo in Dalmacijo kot kasacijsko sodišče, za pokrajini, kjer so prej bili v veljavi avstrijski civilni in kazenski zakoni.

Prvi led na stoječih vodah.

Noč je bila jasna in mrzla. Pritisnil je od severa val zmernega mraza. V četrtek zjutraj je bilo mrzlo, jutranji temperaturni minimum je že v četrtič novembra padel pod ničlo in je 11. t. m. dosegel —3.4° C Po stoječih vodah, lokvah in mlakah se je napravil prvi led, ki je debel že nad 1 cm. V sredo podnevi je bilo jasno in sončno. Sonce je zlasti prijetno sijalo popoldne, bili so lepi sprehodi v okolico in na bližnje gričke, kakor na Rožnik in deloma na Golovec, kjer ljudje še vedno marljivo nabirajo razne poznojesenske in zgodnjezimske gobe. V sredo se je temperaturni maksimum dvignil na +7.2 stopinje Celzija. Temperatura se podnevi dviga, zračni pritisk pa pada. Barometer je v četrtek padel na 770.4 mm.

Ponarejena Franckova kava

Franckova kava, ki je bila vedno v naših krajih pri vseh gospodinjah najbolj čislana in je bilo po njej vselej veliko povpraševanje, je postala v teh časih predmet brezvestne in sleparske špekulacije ter predmet ponarejanja. Nek verižnik, ki je hotel na hiter in cenen način obogateti in si od lahkovernih ljudi pridobiti mastne zaslužke, je zasnoval nelegalno podjetje, ki je začelo izdelovati ponarejeno Franckovo kavo. Napravil je neko zmes iz želoda in drugih snovi, vso zmes lepo zavil v zavoje, ki so bili natančna imitacija Franckovih orignalnih zavojev za kavo. Nato je začel ta verižnik po svojih pomagačih razpečavati v mestu in okolici to zmes kot pristno Franckovo kavo. Mnoge gospodinje so jo hitele kupovati, toda debelo so gledale, ko so ugotovile, da je v zavojih sežgan želod, ki nima niti najmanjšega okusa po pravi Franckovi kavi. Verižnika so sedaj zaprli.

Velike tatvine tobaka.

Obširno policijsko poročilo je omenjalo, da je v času od decembra lanskega leta pa do konca marca letos v tobačni tovarni zmanjkalo do 89 kg tobaka v celotni vrednosti 30.000 lir. Policiji se je posrečilo prijeti nekatere osebe, ki so bile v zvezi s tatvinami tobaka in so bile te osebe izročene okrožnemu sodišču v Ljubljani. Pred malim kazenskim senatom je bila pred dnevi daljša razprava. Zaradi zločina tatvine tobaka je državni pravdnik obtožil dve osebi, tri pa zaradi razpečavanja ukradenega tobaka. Glavni obtoženec Mihael Janželj, star 41 let, samski delavec, stanujoč na Sv. Petra cesti štev. 42 je bil zaradi zločina tatvine obsojen na 7 mes. strogega zapora, obtožen, da je v omenjenem času odpeljal med vrečami za sol več paketov tobaka v teži 25 kg. Tobak je izročil črnoborzijancu Alojziju Lahu, ki ga je prodajal raznim interesentom, tako Matevžu Langeršku, krojaču na Sv. Petra nasipu št. 41 okoli 23 kg tobaka za ceno 9131 lir. Janželj je dal Lahu nagrado 1500 lir. Na Sv. Petra cesti št. 42 stanujoči samski delavec Alojzij Lah je bil zaradi prestopka razpečavanja ukradenega blaga obsojen na 3 mesece strogega zapora in na 100 lir denarne kazni. Neki delavec, ki je bil obtožen sodelovanja pri tatvini, je bil oproščen zaradi pomanjkanja dokazov. Proti dvema obtožencema je bilo kazensko postopanje izločeno.

Razne nesreče na deželi.

V Ljubljansko bolnišnico je bilo pripeljanih več ponesrečencev. Hudo poškodovani so bili med drugim: Cecilija Novakova, 71 letna delavčeva žena v Zgor. Kašlju si je pri padcu z lestve zlomila levo roko. — V Cerknici se je 13 letni posestnikov sin Jože Tavželj igral s smodnikom. Vrgel je pest smodnika v ogenj. Puh mu je poškodoval oči. Poškodba je huda. — V Babni gorici na Barju se je v desno nogo hudo usekal 17 letni posestnikov sin France Švigelj. — V Tomišlju na Igu se je 15 letna služkinja Pavla Štrumbljeva zbodla z gnojnimi vilami v desno nogo. Rana se je zaradi nepazljivosti inficirala. Nastalo je zastrupljenje, da je morala deklica v splošno bolnišnico.

Nezvest inkasant.

V knjigarni in prodajalni časopisov Parovel na Bleiweisovi cesti št. 23, je bil zaposlen kot inkasant 30 letni Bruno Nalli, po poklicu pek, italijanski državljan, stanujoč v Florijanski ulici št. 13. Letos septembra je za tvrdko pri raznih trafikantih za prodane časopise inkasiral skupaj znesek 3661 lir, ki ga pa ni oddal tvrdki, marveč porabil za sebe. Pred kazenskim sodnikom poedincem na okrožnem sodišču je bil Nalli zaradi prestopka poneverbe obsojen na 4 mesece strogega zapora.

Za današnji dan

Koledar

Petek, 12. listopada: Martin I., papež in mučenec; Kunibert, škof; Emilijan, spoznavalec.

Sobota, 13. listopada: Stanislav Kostka, spoznavalec; Nikolaj I. papež; Didak, spoznavalec.

Lunina sprememba: 12. listopada ščip ob 2.26. Herschel napoveduje sneg in vihar.

Dramsko gledališče

»Potopljeni svet«. — Izven. Ob 16.30

Operno gledališče

Zaprto.

Kino Union

»Ženske niso angelske« —predstave ob 15.30 in 17.30.

Kino Sloga

»Zaupam ti svojo ženo« — predstave ob 15. in 17.

Lekarniška služba

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Deu-Klanjšček, Gosposvetska c. 10, in mr. Bohinc ded., Cesta 29. okt. 31.

Praktični nasveti

Za petek: bodimo po možnosti čim več doma; perilo in druge podobne reči, ki so zunaj, pravočasno pospravimo. Dobro zakurimo peči.

Za soboto: Za zunanja opravila ugodno.

Osebne novice

Diplomiral je na filozofski fakulteti ljubljanske univerze g. Jože Osana, sin gimn. ravnatelja Jos. Osana. Iskreno čestitamo!

Dramsko gledališče

Petek, 12. novembra, ob 16.30: »Potopljeni svet«. Izven. Cene od 18 lir navzdol.

Sobota, 13. novembra, ob 16.30: »Kavarnica«. Izven. Cene od 20 lir navzdol.

Nedelja, 14. novembra, ob 15: »Kovarstvo in ljubezen«. Izven. Cene od 22 lir navzdol.

Ponedeljek, 15. novembra: Zaprto.

Operno gledališče

Petek, 12. novembra: Zaprto.

Sobota, 13. novembra, ob 16: »Orfej in Evridika«. Red Sobota.

Nedelja, 14. novembra, ob 16: »Madame Butterfly«. Izven. Cene od 32 lir navzdol.

Ponedeljek, 15. novembra: Zaprto.

Poizvedovanja

Zlato zapestno uro sem zgubila 10. t. m. ob 8.30 na poti od Ceste VII. Rožna dolina, do tramvajske postaje pri Milarni, ali nato v tramvaju do Drame. Poštenega najditelja naprošam, da mi jo prinese v Dramo ali na dom. Dobi nagrado. Pliberšek, Rožna dolina VII-8.

Osebo, ki je dne 9. t. m. vzela v Predovičevi ulici domačo obleko, ki se je sušila na vrvi, se s tem poziva, da jo nemudoma vrne. Bila je opazovana od osebe, stanujoče v sosedni hiši, njej dobro poznano.

Vse radijske poslušalce opozarjamo na oddajo, ki bo jutri, v soboto, 13. novembra 1943, od 19 do 19.30. — Oddaja je posvečena spominu vseh slovenskih žrtev, padlih za ohranitev slovenskega naroda v dveletni borbi proti zločinskemu komunizmu.

Drobne vesti

V počastitev spomina g. Konrada Elsbacherja so darovale gg. Kristina Černena, Ljudmila Mankoč in Karla Modic 300 lir za begunce. V imenu beguncev Bog plačaj!

Družina Zagore se s tem zahvaljuje vsem oskrbovalcem groba družine Zagore.

Boljša nalivna peresa, dobro ohranjena, kupuje po najvišji dnevni ceni tvrdka Everest, Prešernova 44.

Če želite prodati vaš radio aparat, obrnite se naprej na tvrdko EVEREST, Prešernova 44, kjer boste aparat lahko hitro in po najvišji dnevni ceni in proti takojšnjemu plačilu prodali.

Zapomnite si dobro, da boste dosegli za vaš pisalni stroj, ki ga nameravate prodati, najvišjo dnevno ceno pri tvrdki EVEREST, Prešernova 44.

Učite se strojepisja! Novi eno-, dvo- in trimesečni tečaji — dnevni in večerni — prično 15. novembra. Specialna strojepisna šola: največja moderna strojepisnica. Desetprstna metoda. — Učnina nizka. Specialni tečaji tudi za stenografijo, knjigovodstvo, jezike itd. Informacije in prospekte daje: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.

Naknadno vpisovanje v trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15, za Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti in za Višji trgovski tečaj ter vse ostale tečaje se vrši dnevno. Informacije in nove prospekte daje ravnateljstvo.

Vsakovrstni pergamentni senčniki se izdelujejo pri M. Tičar, Ljubljana.

Na II. ženski realni gimnaziji v Ljubljani se prične s ponedeljkom, 15. novembra, pouk tudi za 3., 4. in 5. razred. Pouk za te razrede bo v poslopju učiteljske (ženski oddelek) šole na Resljevi cesti. Učenke 3. razreda naj pridejo k pouku v ponedeljek, 15. t. m., učenke 4. razreda v torek, 16. in učenke 5. razreda v sredo, 16. novembra, vsakokrat ob 14.

Tramvaj in Magistrov avtobus. Ker smo zadnjič med »Pismi nam in vam« objavili želje nekega naročnika, naj bi spet vozil za Bežigrad Magistrov avtobus, ker še ne vozi tramvaj, moramo tudi poročati, da je Magistrov avtobus že spet začel voziti. Obenem pa moramo popraviti nekatere zmote, ki jih je zagrešil pisec pisma s svojo trdnjavo, da severni del mesta ni dobil tramvaja, ker je zasebno podjetje imelo s mestom pogodbo za to progo. To namreč ni resnica, pač pa mestna občina ni mogla električne cestne železnice izpeljati po sedanji Ciril Metodovi cesti, čeprav so že vsi načrti pripravljeni, predvsem zaradi nameravane razširitve in preureditve ceste ter zaradi težave z železniško upravo zaradi železniškega prelaza.

Otvoritev sedmega semestra na medicinski fakulteti

Počenši s šolskim letom 1943-44 se odpre sedmi semester na medicinski fakulteti univerze v Ljubljani.

Nemogoče!

Ko je naš list objavil članek, da so komunisti v Črnomlju pripravljali še nov množični »proces« ter da je bil zanj določen kot preiskovalni sodnik znani ljubljanski odvetnik dr. Boris Puc, smo očividno zadeli ljubljanske salonske komuniste v živo. Takoj so se namreč pričeli javljati in pretakati krokodilske solze ter zatrjevati, da je dr. Boris Puc vendar sin znane ljubljanske nacionalistične družine, da je popolnoma nedolžen ter da je med komuniste odšel ter se v njihove vrste vrinil samo zato, da bi rešil čim več naših ljudi. Kakor vidimo, se sedaj ponavlja ista pesem, kakor svoječasno s Sernecem, ko so ga varnostni organi izsledili ter kot ministrskega člana OF vtaknili v zapor. Po vsestranskem moledovanju in zatrjevanju, da je nedolžen, da z OF sploh nima nobenih stikov, da obsoja divjanje tolovajskih komunistov po slovenski deželi in na posredovanja z vseh strani, je bil inž. Sernec izpuščen na svobodo. Pozneje je pa vendarle isti Sernec sam priznal, da je član plenuma OF. Ali, kakor je omenil že g. Velikonja v svojem lepem radijskem govoru, sta prišla gospe Natlačenovi izrazit sožalje ob umoru pok. dr. Natlačena tudi pokojni dr. Brecelj in dr. Stanovnik. Za pokojnega dr. Brecelja je napisal spominski članek zopet inž. Sernec ter je v njem slovenski javnosti sporočil, da je bil član plenuma OF tudi pokojni dr. Brecelj. Vodstvo OF je pa sedaj tudi samo objavilo, da je član njenega plenuma tudi dijak Stanovnik, to je sin ljubljanskega odvetnika dr. Stanovnika. Tako sedaj prihajajo na dan zopet isti ljudje ter zatrjujejo, da je mladi dr. Puc nedolžen!

Pa pustimo te govorice in preidimo na dejstva sama: Vse te in podobne ljubljanske komuniste in naivne Ljubljančane, kateri jim stalno nasedajo, vprašamo samo to-le: zakaj je dr. Puc zapustil Ljubljano po osmem septembru, t. j. tedaj, ko je že vsak vrabec na strehi čivkal, da je badoljevski general Cerutti izročil vse orožje svoje divizije komunistom, ki so potem z badoljevci pričeli zasedati Dolenjsko, zakaj je ravno tedaj moral oditi iz Ljubljane dr. Boris Puc in zakaj je s svojimi elegantnimi kovčegi zavil naravnost v glavni komunistični stan?

Če je dr. Boris Puc res tak nacionalist, kakor ga danes slikajo po Ljubljani salonski komunisti in njihovi simpatizerji, zakaj ni odšel v družbo ostalih nacionalistov in doslednih Sokolov, kakor so to storili poročnik Marijan Sterniša, kapetan Pavle Vošnar, znani viški nacionalist in načelnik viškega Sokola Rudolf Marinčič, Ivan Lisec, Drago Tomažič, major Danilo Koprivica ter duhovnika Malovrh in Šinkar, kakor tudi vsi ostali nacionalisti mučenci, kateri so svojo nacionalnost potrdili in zapečatili z lastno krvjo in smrtjo?

Dr. Boris Puc se ni pridružil tem nacionalistom, temveč je odšel v glavni štab OF!

Kako je mogoče, vprašamo dalje vse ljubljanske salonske komuniste in naivne Ljbuljančane, da so komunisti ravno dr. Borisu Pucu takoj zaupali tako važno vlogo preiskovalnega sodnika, če je bil dr. Puc res tako velik nacionalist in nasprotnik komunistov? Kako vendar to?

In vprašamo dalje: Ko je dr. Boris Puc videl, da se Črnomlju bližajo Nemci, zakaj ni ukrenil vse potrebno, da bi iz zaporov izpustili zaprtih 48 oseb. »Nacionalist« dr. Puc tega ni storil, temveč je vseh 48 nesrečnikov pustil še nadalje v zaporu, da so bili tam izročeni na milost in nemilost komunističnim rabljem, ki so jih skušali v zadnjem trenutku vse pobiti in postreliti! Namesto, da bi jih rešil, je dr. Boris Puc z ostalimi vodilnimi komunisti zbežal pred Nemci!

Ob koncu pa samo še to vprašanje: Če je dr. Boris Puc res tako nedolžen, kakor ga sedaj želijo prikazati njegovi prijatelji ljubljanski salonski komunisti, zakaj se sedaj ne vrne domov in preda nemškim oblastem ter ne pove in pojasni, zakaj je sploh šel na Dolenjsko in kako je prišel sploh do položaja komunističnega preiskovalnega sodnika?

Izgleda, da je tu nekaj drugega po sredi: dr. Borisu Pucu prede sedaj trda ter mu gre za osebno in materialno odgovornost, kar bi sedaj rad zaščitil in zavaroval in samo zaradi te odgovornosti, kateri se ne bo mogel izogniti prav nihče, kdor ima kaj »masla na glavi«, vpijejo sedaj po ljubljanskih salonih: dr. Puc je nedolžen! On se je hotel samo žrtvovati! Gospodje! Tudi mi nismo tako otroško naivni! Sporočamo vam samo to-le, da si tudi vi dobro zapomnite: Salus rei publicae, suprema lex! Važno za vsakogar, pa tudi za mladega — dr. Borisa Puca!

Radio Ljubljana

dnevni spored za 12. november:

8.30 Jutranji koncert — 9 Poročila v nemščini in slovenščini — 12.20 Glasbeni uvod — 12.30 Poročila v nemščini in slovenščini — 12.45 Koncert glasbe za razvedrilo — 14 Poročila v nemščini — 14.15 Popoldanska glasba — 17 Poročila v nemščini in slovenščini — 17.15 Virtuozna glasba — 17.45 Iz pesniškega sveta — 19 Komorno glasbo izvajata L. M. Škerjanc, klavir, Leo Pfeifer, violina — 19.30 Poročila v slovenščini, poročilo nemškega vrhovnega poveljstva v italijanščini, napoved sporeda za naslednji dan — 19.45 Mala medigra — 20 Poročila v nemščini — 20.10 Pisan večer priredi Ljubljanska radijska postaja, sodelujejo orkester, zbor in balet opernega gledališča, vodi Samo Hubad; nato sopranistka Manja Mlejnik, tenorist Drago Čuden, solopesnika Gizela Bravničar, ritmični orkester, kvartet »Fantje na vasi« in mnogo drugih — 21.30 Intermezzi — 21.40 Prenos sporeda beograjske vojaške oddajne postaje — 22 Poročila v nemščini — 22.10 Dvajset minut tanga.

„Epopeja pa taka..."

Pesnik in reformator

Bila nas je večja družba akademikov in bogoslovcev v Dalmaciji. Hodili smo vsako leto tja na taborjenja in križarjenja z jadrnicami po Jadran. morju. Ker smo bili otroci ekspresionističnega časa, smo si za šotorišča in za okvir svojih doživetij zbirali približno taka okolja: v sredi je bil hribček s cerkvico, kjer je tiste tedne, dokler je bil z nami, maševal br. Tomaž Ulaga iz Beograda, v levem zalivu je bila vasica, v desnem zalivu pa je bilo sidrišče za našo jadrnico. Bili smo prav na začetku ves svet preobrazujočih »karier« in v enem teh razgovorov je bil postavljen br. Edvard Kocbek ob — zid.

1. Zakaj nisi Savonarola?

Dopoldne je bilo morje še prehladno, pa sami smo bili tako spočiti, da smo bili godni samo za duševno delo. Sedeli smo na svojem tečaju v zatišju podrte apnene peči, br. Edi je sedel na vrh najbolj izrazitih in pisanih razvalin. Že tedaj je ljubil razvaline pod seboj.

Vsakdo izmed nas je moral imeti predavanje, ki je bilo čimbolj izvirno, bogoslovec Edi je imel seveda predavanje o preobrazbi slovenske cerkvene hierarhije. Toda njegov laični tovariš na levici z njegovimi spoznanji nikakor ni bil zadovoljen; predavanje je bilo vse preveč krasnoslovsko in prepolno teluričnih leporečij. Rekel bi, da je bilo bolj pesniško ko pa tehtno, bolj samoljubno ko pa objektivno.

Prerivali smo se v debati za stvarnim drobcem, za tisto nitjo, ki naj bi zajela tok celotne smeri tečaja. Ko le ni šlo, ga je tovariš kar naravnost vprašal:

»Edi, zakaj nisi Savonarola? Kreni naprej, stopi na pot odločnih in energičnih dejanj, razkrinkavanj in ruši ter razdiraj kopreno z obrazov svoje okolice...«

Ko je Edi še nekoliko vprašujoče gledal, ga je še globlje zajel: »Pesnik in pisatelj si. Zagrabi Savonarolo tako, da boš lahko iz njegove zgodbe spisal dramo, največjo tragedijo slovenskega verskega poslanstva... Drama mora biti taka, da bodo ljudje iz Drame krenili naravnost pred Šenklavž in kričali tako, da se bo katedrala majala.«

Skoraj petnajst let pozneje je Edi zagrabil za ta program, postal je pokveka Savonarole, ki ruši pod seboj cerkve, uničuje umetnostne zbirke in seda na razvaline naših ubornih ljudskih prosvetnih domov. Ostal je strupeno zvest blodni misli in sedaj, ko pošilja slov. katoličanom čez tajno radijsko postajo svoje pastirske poslanice in obsodbe, ostaja zanj samo en korak: Ko je, kot Savonarola v srednjem veku, sedaj v okviru svoje epopeje toliko podrl in uničil, mora samo še sesti na svoj prestol krvi in ognja in se oklicati za vrhovnega poglavarja-»papeža« svoje krvave »cerkve«...

2. Oton Habsburški in Edvard Kocbek.

Tiste čase je bila med nami zelo razširjena struja, ko se je predajala nazorom, ki jih je širil Meunier v svoji reviji »Esprit«. Za to revijo so bili sicer tudi pisci, kakor Aron in Dandieux, ki sta bila velika desničarja in blizu belgijskemu »Rexu«, vendar to naših domačih posnemovalcev ni motilo — v Ljubljani je to gibanje moglo biti in postati »levičarsko«, samo da so mogli prinesti izkaznico o progresivni usmerjenosti.

Za revijo »Dejanje«, ki je pisala v tem smislu, so seveda morali izvedeti tudi v Parizu in tudi po Švici in na — Madžarskem. V Budimpešti je bil krog mladih vojvod, princev, knezov, grofov in baronov, ki so se odločili, da se bodo šli najradikalnejše socialne reformatorje. Ti ljudje so bili zelo bogati, lahko bi rekli prebogati, da bi se odločili zato, da bi pomagali revnemu madžarskemu prebivalstvu, ki je bilo podpore zelo potrebno. Ne — tudi ti aristokratje so se pripravljali na svojo »epopejo« in so tipali drugod po Srednji Evropi za pomagači za njihovo lastno zamisel.

Tako se je zgodilo, da je neko noč izstopil na ljubljanskem kolodvoru iz budimpeštanskega brzovlaka eleganten mladenič, ki je navajal, da potuje v Švico. Obiskal je njim sorodno revijo »Dejanje« in ponudil velike vsote denarja ter tolmačil čustva madžarske mlade aristokracije.

Oton Habsburški je poslal svojo vizitko Ediju, ki je tedaj že postajal stanovski tovariš »velikih« politikov v areni slovenske krvave epopeje.

3. Mefisto, ki ni kavalir.

Korak iz leve na desno je bil Ediju včasih zelo lahak... Iz teženj za verskega reformatorja je postal »narobe papež« ali satan, v literarnem jeziku Mefisto; iz »partnerja Otona Habsburškega« je postal komunistični minister v Vidmarjevi vladi, iz pesnika in mistika je postal avtor reklamnih komunističnih plakatov in spomenic v žargonu letakov.

V Faustu je Mefisto eleganten in viteški, pravi kavalir... Herojstvo Edijevega Mefista je obtičalo na lobanjah 13.000 poklanih Slovencev. Tudi druge revolucije so rabile vznesene pesnike, ki so klanje proslavljale na religiozen način. Tako je Aleksander Blok spesnil »Dvanajst apostolov«, ko je pa obstal pred zadnjo resnico, je bil tako »pošten in dostojen« Judež, da je vzel vrv in se obesil... Ko je Majakovski v Parizu spoznal grozno resnico Stalinovih procesov v Moskvi, si je na Montparnassu v najodličnejši družbi pognal kroglo v glavo in v zadnjem pismu, labodjem spevu, pojasnil, da je to storil zaradi tega, ker meni, da more samo na ta način dovolj glasno protestirati proti moskovskim goljufijam.

Naš najpopularnejši ljubljanski pridigar p. Odilo, naš sodobni Abraham a Santa Clara, se v svojih pridigah trudi našemu ljudstvu dopovedati, da hodi po naši zemlji satan in da ima zelo pisane oblike in obleke. Satan krvave komunistične epopeje na Dolenjskem ni niti kavalir, niti vitez, ni več pesnik — je samo še plakater, demagog in zločinec — to se pravi, da je že zelo blizu svojim glavnim karakteristikam.

Mefisto v eni izmed slovenskih izdaj

Džingiskanovi Mongoli na pohodu

Končno se je iz Kitajske vrnil v domovino. Na vseh svojih vojnih pohodih res ni imel dovolj časa, da bi se posvečal razmeram v domovini. Zato je bilo marsikje in marsikdaj vse polno zadev in vprašanj le zasilno rešenih. Marsikdaj pa je šlo celo vse skupaj hudo navzkriž.

Mož iz pastirskih rodov, raztresenih po širni stepi ni bilo mogoče kar čez noč zediniti v en narod. Zato so posamezni rodovi, združeni sicer pod poveljstvom silnega Džingiskana, živeli življenje po svojih starih navadah naprej. Potikali so se po puščavi sem in tja in so živeli tako, kakor so bili navajeni od pamtiveka: ropali so in kradli, kjer se je le dalo. Pobijali so se med seboj kot so se pobijali v prejšnjih rodovih, če so slučajno trčili skupaj. Natikali so glave na kole, ugrabljali žene iz tujih šotorov, kradli otroke in konje ter zadovoljni mislili pri tem, da se lepše, bolj zdravo in prijetnejše ne da živeti.

Ko se je Džingiskan vrnil v svojo prestolnico v Karakorum, je to početje spočetka le mirno opazoval. Kmalu pa se je zbudil v njem — sinu širne mongolske stepe — ki ni znal ne pisati ne brati in ki ni niti slutil ničesar o duhovnih vprašanjih drugod po svetu, čudovit sen.

In kakor da bi bila malenkost, se je lotil, da to naravnost neverjetno sanjo uresniči. Že od nekdaj je poznal svoje pastirske rodove in že od nekdaj je vedel, da so v svojem jedru bojevniki in vojščaki, ki jim ni para. In prav to bi bil predpogoj, če bi bil hotel uresničiti svojo veliko zamisel.

Zavedal pa se je, da to še ni zadosti, zakaj svetovnega cesarstva ne bo mogel osvojiti in obdržati z njihovo hrabrostjo, žilavostjo, skromnostjo in požrtvovalnostjo. Saj so vendar vsi skupaj strahotno neurejena množica! Zato se je najprej lotil, da bi napravil iz svojih Mongolov — izbrance, temelj, na katerega bi se dalo zgraditi bodoče cesarstvo. Dobro je vedel, da te svoje sanje o svetovnem gospodstvu ne bo mogoče uresničiti brez krvi, zato se je naglo odločil, da bo prelil krvi kolikor bo pač treba. Nikdar ni namreč cenil — tuje krvi.

Predpogoj za izvedbo tako velikanskega načrta pa je armada. Njegova vojska mora biti urejena, mora biti hrbtenica njegovih načrtov v notranjosti in vodilo njegovih veličastnih sanj na zunaj. Pri organizaciji svoje vojske pa mu je bila sreča naklonjena. Ni mu bilo treba vbijati v glavo svojim ljudem, kaj vse pomeni oborožena sila. Ni jih bilo treba za vojaško službo in za vojskovanje navduševati. Vsak od njegovih rojakov je bil po sili razmer že od najmlajših let vojščak: doma v sedlu in izvežban v rabi vseh poznanih orožij. Tudi mu ni bilo treba novačiti in izbirati za vojsko sposobne. Vsak dečko je bil v njegovi deželi vedno vojak.

Pač pa so bili vsi ti vojaki raztreseni po ogromni in širni pustinji. Živeli so v svojih rodnih krdelih, po svojih domačih, v ustnem izročilu zapopadenih zakonih, po starih šegah in navadah in če hočete — tudi prepirali in pobijali so se med seboj. Vsi skupaj še zdaleka niso bili urejena armada.

Džingiskan pa se je odločil, da bo iz svojega carstva zgradil vojaško državo. Prav dobro se je zavedal, kako usodna in nevarna postane lahko vojaška država vladarju samemu. Vedel je, kakšne posledice rode lahko vojaški upori za vladarsko rodbino. Vse preveč dobro je poznal navite nakane, ki bi jih utegnili spočeti in skuhati nezadovoljni ali celo častihlepni generali.

Prav zato pa je Džingiskan ustvaril pravo mojstrovino, vzor vojaške organizacije za tedanje čase in razmere. Nikdar ni prišlo v vsem njegovem širnem cesarstvu do vojaškega upora. Kaj takega se ni zgodilo niti ne po njegovi smrti, za vlade njegovih sinov, niti ne po njihovi smrti, ko so vladali že njegovi vnuki.

Leta, ki jih je Džingiskan prebil v svoji domovini, je vsa izkoristil zato, da je podrobno izpeljal ureditev armade. Uredil jo je vprav genijalno.

Doslej so bile posamezne vojaške enote vedno sestavljene iz moštva nekega določenega rodu, ali celo le neke čeprav številne rodbine. Čisto razumljivo je bilo Džingiskanu, da se v takih razmerah v posameznih vojaških skupinah častihlepne glave lahko lotijo raznih prevratniških načrtov. Zato je vse take rodbinske in plemenske skupine razpustil.

Vso svojo velikansko armado pa je razdelil na enote, od katerih je vsaka štela 10.000 mož. Taka enote se je imenovala tuman in je bila zaključena vojaška skupina. Imela je dolekosežna pooblastila in veliko samostojnost. Tumanu ni poveljeval noben general, ampak vladar sam in samo od njega je tuman sprejemal povelja. Nihče v vsej armadi ni imel pravice v tumanu samem preurejati kar koli. Tuman je ostal brezpogojno in v vsakem oziru zaključena in stalna enota. Niti en sam mož ni smel biti prestavljen iz enega tumana v drugega. Niti princi kraljeve rodbine same, ki so sicer uživali najrazličnejše prednosti, kaj takega niso smeli storiti. Dalje je Džingiskan odredil, da je pripadnost posameznega vojščaka k določenemu tamunu dedna.

S to odločitvijo, da se pripadnost k določenemu tamunu podeduje iz roda v rod, je Džingiskan omogočil neverjeten razvoj tumanu. Vsak tuman je namreč stremel za tem, da bi bil deležen čim večje slave, čim večjih zmag. Posamezni pripadniki tumana in določenih skupin v tumanu pa so zopet tekmovali med seboj, da si pribore čimveč slave. Slava, ki si jo je posameznik pridobil v tumanu, je bila tako rekoč dedna! Saj je sin tudi služil v isti enoti in se bahal z junaštvi svojega očeta, prav tako vnuk itd.

Še po stoletjih so služili potomci prvih borcev v istem tumanu in pod isto zastavo kot njihovi pradedje!

V tumanu samem je genijalni organizator kar najbolj upošteval stara izročila nekdanjih divjih pastirskih plemen. Dovolil je, da so si posamezne skupine mož same volile svoje vodnike. Tako jim je dovolil, da so obdržali staro šego in navado, tako značilno za rodove v pustinji. Vsakih deset mož si je lahko volilo svojega desetarja. Desetarji so nato izvolili izmed sebe stotnika; ta je vodil že stotnijo. Prav tako je bil izmed desetih stotnikov izvoljen poveljnik celega tisoča. Po tem načinu so volili višje in višje poveljnike vse naprej do genela tumana samega.

(Dalje.)

KULTURNI OBZORNIK

Pomembna nova srednješolska knjiga

Starocerkvenoslovanska slovnica in čitanka za višje razrede srednjih šol. — Priredil prof. dr. France Tomšič. Pokrajinska šolska založba. Ljubljana, 1943.

V zadnjih desetletjih so bile naše srednje šole brez vsake knjige, ki bi jim bila v pomoč pri študiju starocerkvenoslovanskega jezika in književnosti, dasi jo je učni načrt za peto in šesto šolo predpisoval. Pred kratkim smo vendarle dobili v Tomšičevi priredbi posrečeno pomožno knjigo za ta študij, ki je v marsičem podlaga za razumevanje slovenskega jezika in literature.

Knjiga je razdeljena v tri dele: v uvod, v sámo slovnico staro cerkvenoslovanskega jezika in v čitanko. V kratkem, a jedrnatem in za srednješolca zadostnem uvodu prikazuje prireditelj podobo razčlenjenosti indoevropskega jezika, posebej praslovanščine, starocerkvenoslovanskega jezika in najstarejših slovanskih spomenikov, navaja vse pomembne glagolske in cirilske rokopise ter starocerkvenoslovansko zbirko. Vsa ta krajša poglavja uvoda so pregleden prikaz jezikoslovnih vprašanj, morda bi za srednješolski pouk koristila še pregledna skica o razcepitvi indoevropskih jezikov. Prav tako bi kazalo nekaj malega omeniti Cirilovo in Metodovo delo, kolikor se tiče samih jezikoslovnih problemov.

Slovnični del knjige obravnava na kratko pogled v glasoslovje in oblikoslovje starocerkvenoslovanskega jezika. Oba oddelka slovnice sta prav dobro in dovolj temeljito obdelana; posebno pohvalno bi omenil kratke opombe prireditelјeve, s katerimi se ozira na razvoj posameznih jezikovnih pojavov iz praslovanščine v slovenščino, dasi so ti pogledi v slovenščino pri nauku o samoglasnikih morda le malo preskopi. Tudi poglavja o poudarku morda ne bi kazalo popolnoma opustiti, kakor je gotovo namenoma storil prireditelj, ker je to poglavje pač pretežko brez globlje izobrazbe, ki je pa realci in realni gimnazijci zelo pogrešajo. Že tako je na premnogih mestih opaziti, kako bo klasični gimnazijec z znanjem latinščine in zlasti grščine laže sledil knjigi kot realec. Podrobneje se z obdelavo glasoslovja v Tomšičevi slovnici starocerkvenoslovanskega jezika nameravam pobaviti na drugem mestu, tu bi le omenil, da je prav to poglavje zelo izčrpno in zadovoljivo podano, vse primerneje za srednješolca kot poglavje iz oblikoslovja.

V poglavju iz oblikoslovja bi bilo namreč zlasti pri samostalniku primerneje obdelati sklanjatev po osnovah in nato prikazati razvoj v posameznih slovanskih jezikih, posebno seveda glede na slovenščino, po spolih. Tudi bi bilo pregledneje podati posamezne paradigme po šesterih indoevropskih osnovah, ne pa po spolih, ker je taka delitev pač šele kasnejša in mlajša. Podrobneje bi tukaj trebalo prikazati razvoj v slovenščino po posameznih sklanjatvah in posameznih sklonih, ker je to pač dostopnejše gimnazijcu kot poglavja iz glasoslovja, kjer je takih razvojev več. Ločitev osnove in spola bi bilo v tem poglavju vsekakor jasneje opredeliti, kakor je to storil prireditelj.

Prav tako bi pri poglavju o zaimkih kazalo podrobneje ločiti posamezne vrste zaimkov, ne pa jih deliti samo na osebne in neosebne. Saj to podrobnejšo ločitev študentje že tako poznajo iz Breznika in slovnice za III. in IV. razred srednjih šol. Sicer pa je prav poglavje o zaimkih odlično obdelano in podkrepljeno z dolgo vrsto paradigem, ki so morda tu in tam celo preštevilne, ker so si pač premnoge tako podobne. Dobro so obdelana poglavja o pridevniku, števniku in glagolu. Pri glagolu se mi le čudno zdi, zakaj je prireditelj obdelal skupaj poglavje o časih s poglavjem o naklonih. Poglavje o razvoju v slovenščino bi morda pri glagolu kazalo prikazati rajši v obliki paradigem, ne samo v kratkih pripombah, saj je ravno poznavanje slovenskega glagola bistveno poglavje iz slovenske slovnice, ki naj bi postalo že študentu čim najbolj jasno in predelano. Taka nazorna prikazovanja jezikovnega razvoja, poudarjam znova, so odličen metodičen pripomoček v srednji šoli ne samo na nižji, marveč prav tako tudi na višji stopnji. Pri vprašanju krepkega in sigmatskega aorista se posebno občutno opazi, kako vse bolj bi bilo treba danes upoštevati realca kot klasičnega gimnazijca, saj teh in takih pojmov sploh ne pozna. Zato bi jih bilo treba vsaj na kratko tudi v pričujoči knjigi obrazložiti. Pri časih in naklonih bi se morda več kazalo ozreti na razvoj v slovenskih narečjih, ker naš knjižni jezik kaže tukaj le preveliko obubožanje, da bi bil študentu razvoj iz praslovanščine razumljiv. Pri poglavju o imenskih glagolskih oblikah bi se morda prireditelj vsaj v malem ozrl na tako imenovani dvojni nedoločnik, dolgi in kratki, ki sta zopet oba tako pomembna za poznavanje slovenskih narečij in celo knjižnega jezika.

Zadnje poglavje v Tomšičevi slovnici starocerkvenoslovanskega jezika tvori **čitanka.** Prireditelj je zelo posrečeno izbral posamezne odstavke iz cerkvenoslovanskih zapiskov, iz vsakega izmed glagolskih in cirilskih, tako da študent v kratkem spozna vse značilnosti jezika v prvih in drugih in vsakega posebej. Odstavki so dobro izbrani iz poglavij, ki jih študent že lahko pozna iz nedeljskih evangelijev in listov, zato mu bo prevod in razlaga zelo olajšana. Morda bi za nazorni pouk kazalo pridati še primerek oglate glagolice, ko je že prikazana okrogla. Prav je tudi, da so odstavki opremljeni s primernimi komentarji, ki bodo odlično služili ne samo študentu, marveč tudi profesorju. In ob koncu te komentarje dobro izpopolnjuje še poseben slovarček manj znanih praslovanskih besedi. Tudi faksimile spovednega obrazca in Sinajskega obrednika je potreben in koristen, da študentje vidijo izvirni posnetek stare pisave in spomenika kot takega.

Navedli smo nekaj pripomb ne zaradi graje, marveč da bi bila prihodnja izdaja v ponatisu še popolnejša, kolikor se bo prireditelju zdelo primerno in koristno za čim uspešnejši pouk slovenščine v višji srednji šoli. Na splošno pa moramo reči, da smo s to učno knjigo tako zadovoljni, kot morda zlepa že nismo bili s katero! Tomšič je po dolgih letih prvi izpolnil občutno vrzel v pouku materinščine na naših gimnazijah in tako prehitel celo pisce književne zgodovine, ki je tudi že cela desetletja pogrešamo v srednji šoli. Naj bi prireditelju starocerkvenoslovanske slovnice in čitanke čim prej sledili tudi pisci slovenske književne zgodovine in naj bi svoje delo opravili prav tako odlično, kot je to storil prof. dr. Tomšič!

Z Gorenjskega

Tečaj za filmske operaterje na Bledu. Podružnica nemške filmske organizacijske službe na Bledu je priredila v zadnjem času prvi tečaj za filmske operaterje na Gorenjskem. Tečaj je bil na Bledu ter so na njem predavali udeležencem o elektrotehniki ter o filmski tehniki vodja izobraževalnega oddelka v nemški filmski zbornici dipl. inž. **Hauptmann,** ravnatelj **Schlüter** in tehničar Anton **Stanko.** Udeleženci filmskega operaterskega tečaja na Bledu so nato po končanem pouku polagali izpite pred posebno državno komisijo v Celovcu. Vsi so ga položili z dobrim usppehom ter so se tako usposobili za filmske operaterje.

Iz Hrvaške

Seja hrvatske vlade pod Poglavnikovim predsedstvom. Te dni je imela hrvatska vlada sejo, na katero je prišel tudi Poglavnik ter je imel na njej daljši govor o vseh vprašanjih, ki se nanašajo na hrvatsko državno in nacionalno življenje.

Upokojitev ministra. Na predlog predsednika hrvatske vlade dr. Mandiča je Poglavnik podpisal odredba o upokojitvi hrvatskega državnega ministra dr. Milovana **Žaniča.**

KUPITE TAKOJ

eno najlepših knjig letošnjega leta svetovno znani Walter Scottov zgodovinski roman

»IVANHOE«

ki ga je založilo in izdalo uredništvo »Slovenca«. Dobite ga v vseh ljubljanskih knjigarnah in v veži Ljudske tiskarne. Broširana izdaja velja 35 lir, v polplatno vezana 45 lir, v celoplatno na najfinejšem papirju pa 80 lir. — — Naroča se

V UREDNIŠTVU »SLOVENCA«.

72. »Noč je tiha, zadnja ura grozo diha: spi, le spi, le spi!« je brnela zlata ura na kaminu dvanajst. A Marija je ni več slišala. Spanec, podoben brezčutni nezavesti, jo je omotil.

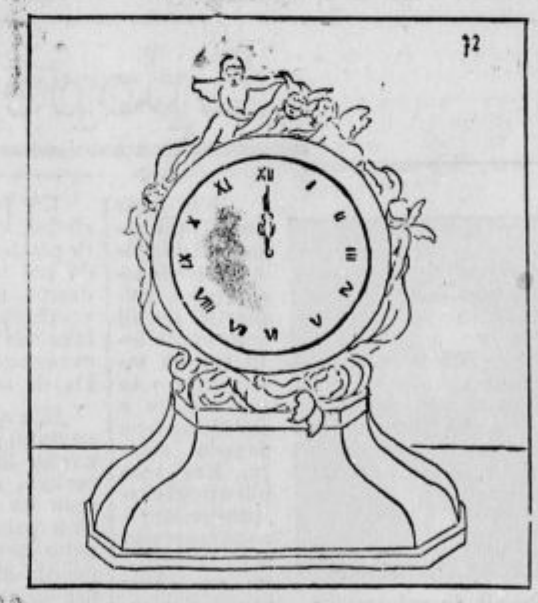

TEL. **KINO UNION** 22-21

Najnovejše delo znamenitega režiserja Willija Forsta

»Ženske niso angelčki«

V glavnih vlogah: Marthe Harell, Axel v. Ambesser, Richard Romanovsky in drugi odlični igralci.

PREDSTAVE ob delavnikih ob 15.30 in 17.30.

TEL. **KINO SLOGA** 27-30

Obilo prisrčnega smeha in zabave vam nudi najboljši nemški humorist Heinz Rührmann v svojem filmu

»Zaupam ti svojo ženo«

Heinz Rührmann kot neprostovoljni varuh lepe žene — pomeni vrsto blaznih pustolovščin!

PREDSTAVE ob delavnikih ob 15 in 17. ob nedeljah: 10.30, 13.30, 15.30 in ob 17.30.

MALI OGLASI

POSTREŽNICO zanesljivo in vajeno gospodinjskih del sprejmemo za dnevno pomoč. Predstaviti se takoj: Christof, Povšetova ulica 33-a (Kodeljevo).

Mansardno SOBICO in KUHINJO čisto, oddam ceno 2 osebama. Upokojenec ima prednost. Ponudbe na upr. Slov. pod »Periferija« št. 7673.

ŠPORTNO SUKNJO svetle barve, po ugodni ceni prodam. Krojač Ilovar, Zvezna 8, Zelena jama.

BREZOVE METLE držaje za lopate, omela itd. dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova 29 in Maistrova 10. (l

NAPRODAJ:
Industrijsko podjetje, pripravno za vsako stroko, z velikim zemljiščem.
Enonadstr. hiša, trgovska, z večjim vrtom na najprometnejši cesti ob tramvajski progi.
Zazidljive ploskve 200 kvadratnih metrov.
Dvonadstropna hiša, nova, z 7 stanovanji po dve sobi in kabinet.
Travnik v izmeri 12 tisoč kvadr. metrov, v Rožni dolini.
Zemljišče, 20.000 m² in 10.000 m². Gramozni teren, znotraj bloka.
Parcele v Šiški in na vzhodni strani od lir 45.000 dalje.
ZAJEC ANDREJ, realitetna pisarna Tavčarjeva ul. št. 10.

ZELJE V GLAVAH in REPO za ribanje kupuje »Gospodarska zveza«, Bleiweisova c. št. 29. (k

Boljša NALIVNA PERESA dobro ohranjena, kupuje po najvišji dnevni ceni tvrdka »EVEREST«, Prešernova 44.

»TOXIN« PRAŠEK zanesljivo uniči mrčes uši, stenice, bolhe itd. »DROGERIJA KANC«, Židovska ulica št. 1.

POSODO ZA KISANJE REPE dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova cesta št. 29.

Moško in damsko ČRNO SUKNJO za srednje postave — ugodno prodam. Zbašnikova 10, Kolezija.

LUKSUZNI CABINETT in »SINGER« šivalni stroj z okroglim čolničkom prodam. Podmilščakova 25, Bežigrad.

KUPIM REPO, PESO in korenje. Štirn Marija, Lončarska steza št. 10 (poleg »Ljudskega doma«).

VEČ VOZ STELJE z Rožnika oddam za seno ali slamo. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 7674.

HARMONIKE za otroke, klavirske, kromatične in diatonične, vseh velikosti, kupuje po najvišjih dnevnih cenah ali prevzame v komisijsko prodajo tvrdka EVEREST, Prešernova 44.

F. CHIESA

2

Amarilis

Amarilis bi želela, da bi oče bil drugačen. Bolje bi bilo, če bi od časa do časa zarentačil in rekel odločen ne. Če mu kaka stvar ni bila po volji, naj bi rekel: ni prav tako. Naj bi ljudem ne delal vtisa velikaša, ki se sklanja k majhnim in si prizadeva, da bi govoril z njimi na način, ki so ga najbolj vajeni. Želela bi, da bi v domači hiši, sredi zmede ne igral vloge božanstva, ki za vse skrbi, ne da bi kaj videl ali slišal, ne da bi kaj rekel ter gledal na vse z dobrohotno popustljivostjo. Sicer pa, ali je res poskrbel za vse?

Nevoljna je bila zaradi njegovega neizpremenljivega vedenja ?Kako rada bi ga videla kdaj brez suknjiča in s slabo zavezano samoveznico. Kako je mogoče, da je človek vedno enako razpoložen? Začela je dvomiti, če ni morda to vedenje le narejeno, če ni ta nespremenjena ljubeznivost le krinka. Skoraj bi bilo bolje, da bi bila res krinka.

Toda ti vtisi in te misli so bile kakor bežni oblački, ki se včasih prikažejo na jasnem nebu. Amarilis je lahko videla vse zlo in vso bedo; sočustvovala je in tudi trpela, ne da bi sreča njene duše to trajno čutila. Njena notranja sreča se je le za hip zasenčila, a kmalu zopet zasijala. Sreča? Brez dvoma bi se začudila, če bi slišala to besedo. Bolje bi rekli zdrav značaj, ki je bil kakor voda, ki se umiri, kakor hitro jo ne motimo več. Njen brat je trdil, da je podobna tistim možičkom, ki imajo v podstavku kos svinca in se vedno znova zravnajo, tudi če jih skušamo prevrniti. Nikakor ni bila neobčutljiva ali lena in bi sprejela vse le zato, da se znebi bojev. Ravno nasprotno: bila je živahna in zelo občutljiva. Nič ni ušlo njenim svetlim očem, ki bi ob potrebi same razsvetljevale pot. Videla je vse in uganila. Poznala je domače neredrnosti, ki niso bile niti majhne, niti redke, čeprav jih je zakrivala navada in razkošje, čeprav so kar izginile ob pokroviteljskem očetovem pogledu. Dozdevalo se ji je, da je bilo toliko hvaljeno bogastvo Pardijevih le malo trdno. Prav tako je bila skoraj prepričana, da so velikopotezne kupčije, ki jih je oče včasih omenjal, ladje v Amsterdamu, električne naprave v Parizu in podobno, le pravljice in sanje, povečave majhnih slik ali celo podjetja, ki so vodila v propast. Na vsak način pa je vedela, da v njihovi hiši velja pravilo: vse najbolj redke in drage stvari, a o denarju niti sledu. Vzrok pogostega spreminjanja služinčadi je bila navadno plača, ki ni bila poravnana o pravem času; dvakrat ali trikrat na leto so menjali mesarja, krojača... Nenadoma pa je zopet prišla cela povodenj denarja, ki pa je vedno splahnela prej, kakor jo je bilo mogoče prav usmeriti, prav kakor poletni nalivi, ki jih razsušena zemlja ne utegne izkoristiti. Nato zopet pomanjkanje, neplačani računi, terjatve. Nekega dne je z gotovostjo izvedela, da ni dobro iti v trgovino Verri. Spoznala je, da niti v tramvaju ne more najti več varnega kotička. »Oče,« je rekla tedaj, »tako ne more več iti dalje. Ne vzdržim več...« Ko pa je odšla iz pisarne in se vrnila na prosto, je ni bolelo več. Nikakor je niso premamile očetove besede o milijončku in tudi ni pozabila na to, zaradi česar je prej jokala. Vse ji je še bilo pred očmi; mislila je še na sto drugih stvari. A zdaj je vse to ni več bolelo. Čutila je v sebi toliko moči, toliko dobrote in toliko miru, da je mogla nadomestiti in premagati vse. Premagati z mirom? Niti ni opazila nasprotstva. Bila je kakor mi vsi, ki vemo, da nas čaka trpljenje, a kljub temu pojemo in se smejemo, le če nas križ že ne teži.

Nekoliko težje se je pomirila, kadar je bilo bolj oblačno; kadar so prihajale druga za drugo, brez prestanka neprijetne in zoprne stvari. Njeni domači nikakor niso bili hudobni. Imela je mačeho, ker ji je mati umrla, ko je bila še otrok, polbrata Aminta in polsestro Ariano. Meti je večkrat ponavljala s svojim nežnim glasom: »Oh, če ne bi bilo te uboge Amarilis!...« Gospa Marija Luiza je bila zelo nenavaden tip. Drobna in vitka, da se je od daleč zdela še prav mlada; od blizu pa je človek takoj opazil pomoto. Ne da bi od blizu pokazala svojih petinštirideset let. Njen obraz je sicer bil izumetničen, a le težko je bilo mogoče razločiti izumetničenost od naravnosti. Na primer gora njenih bledoplavih las je bila prava ali umetna? Lasje so se zdeli kakor mrtvi; toda včasih so se zasvetili, kakor se zasveti oblak, ki ga osvetli sončni žarek. A oči? Zdele so se kar nemogoče zaradi njihove bledo modre barve in nenavadno okroglih punčic. Tudi polt je morda bila naravna. Njena obleka pa je bila vse prej kot naravna. Oblačila se je kakor bi dekletce polno domišljije oblačilo svojo punčko. Bila pa je podobna lutki tudi v svojih kretnjah. Zdela se je kar nekam skrivnostna. Kadar je začela govoriti, pa se je človek moral še bolj začuditi, kajti glas tega nenavadnega bitja je bil glas prave ženske, slaboten in nežen glasek, ki je ponavljal: ojoj, kakšna revica sem!... in s tem je začela dolg govor, ki se prav v ničemer ni razlikoval od govorjenja drugih žensk, ki pripovedujejo o svojih brezštevilnih težavah.

Trpela je zaradi nespečnosti, glavobola, imela je slabo prebavo, podvržena je bila prehladu in kašlju, če se je le malo spremenilo vreme. In kakor da bi ne bilo dovolj že teh resničnih slabosti, si je še domišljala o mnogih drugih in zasledovala njihov razvoj. »Potipaj tukaj Amarilis,« je dejala; »ali ničesar ne čutiš? Prav gotovo bo nastala kaka bula. »Mama je vedno v drugem stanu,« se je ob takih prilikah norčeval Aminta. »Videli bomo, kaj bo iz tega.« Mati pa je nadaljevala s svojim jadikovanjem, kakor da bi ne slišala ničesar. Šele ko je Amarilis z ostro besedo presekala bratove duhovitosti, se je mati zavedla, da nekaj ni v redu. »Oh,« je vzdihnila, »če bi ne bilo te uboge Amarilis!...«

IV.

A skoraj iste besede je uporabljala ob neštetih drugih prilikah. Če je psiček pobral cigareto, ki ji je padla na tla in ji jo nežno položil na kolena, ali če ji je služkinja zvečer prinesla čaj ravno o pravem času, ne da bi jo bilo treba klicati, ali če je šofer obstal z avtomobilom na primernem mestu, kjer je neopažena mogla opazovati svoje znanke.

Redko pa je uporabljala iste besede za druge domače. Pred možem je imela kar nekak strah. Občudovala ga je nad vse, a skoraj se je bala njegovega odličnega nastopa. Predvsem pa je občudovala njegovo razumnost. Pa še nekaj. Amarilis se je čutila užaljeno, če je oče ravnal z njo kot z otrokom; gospej Mariji Luizi pa je to bilo po godu. Celo zelo ji je prijalo, da jo je ljubkoval in miloval kot malo punčko; čutila se je varno ob njegovem pokroviteljskem vedenju. A čeprav ni bila tako bistroumna kot Amarilis, je vendarle včasih začutila, da je ta velika dobrotnost le vljudnost. Zato pa je do moža čutila več hvaležnosti kot ljubezni. Nikdar si ni upala reči: »Oh, če bi ne bilo tega ubogega Hamilkarja...« Tega si nikakor ni upala Nikdar je njegova dobrota ni tako prevzela.

Für »Ljudska tiskarna« — Za »Ljudsko tiskarno«: Jože Kramarič — Herausgeber, izdajatelj: inž. Jože Sodja — Schriftleiter, urednik: Viktor Cenčič